

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, (Kisröckei),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ö cs. és kir. fensége József főherceg ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport:

Élő állatok és állati termények;

II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlőszet és borszat;

IV. főcsoport: gépek és eszközök június 30. (A szőlőszet és borszat alcsoportba kiállítani szándékozott borok bejelentési határideje június 1.)

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs, augusztus 1.

Bejelentési ívek kaphatók: Kiállítási irodánál, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába költendőek be.

Ülésnapok a Közteleken.

1899. május 18. d. e. 10. ó. Díjvagy-lást rendező bizottság ülése.
19. d. e. 10. ó. Szegedi kiállítás gazdakongresszus bizottságának ülése.

Az igazgató-választmány ülése.

(1899. május 13.)

Jelen voltak: gróf Desseffy Aurél elnök mellett gróf Zselénki Róbert alelnök, Aposton József, Bálintffy Pál, Bernát István, Bíró Lajos, id. Cséry Lajos, Emich Gusztáv, Fromm Antal, Gaal Jenő, György Endre, Kodolányi Antal, Koppély Géza, Kostyán Ferenc, László Pál, Liphay István, báró Malcoms Jeromos, Makfalvy Géza, Mátay Izidor, Mészöly Pál, Miklós Ödön, Perleberg Arthur, Teusz Henrik, Remner Gusztáv, Rovara Frigyes, Seitzenszky János, Turánzsky Tivadar és Zeilinsky Endre. Az egyesület tisztviselőikara részéről Forster Géza igazgató, Rubinek Gyula a szövetség titkára, Paikor-Alajos tb. titkár, Buday Barna és Jenesszky Pál titkárok, Sporon Vilmos s.-titkár.

Gróf Desseffy Aurél elnök megnyitja az ülést, üdvözlő a megjelenteket. Napirend előtt egy szomorú körülményt jelent be a végrehajtó-bizottságnak. Egyik alapító tagja az egyesületnek, báró Liphay Béla, a kertészeti bizottság volt elnöke, ki egyesületi életünk és a közgazdasági ügyek iránt melegen érdeklődött s a tanácskozásainkban tevékeny részt vett, váratlanul elhunyt. Meltőztassék hozzájárulni azon indítványomhoz, hogy elhunytja feletti részvétünk a jegyzőkönyvbe vétezzék; (Helyes!) midőn tehát ezt határozatra emeltem, felhívom a t. választmányi tag urakat, hogy az elhunyt temetési szertartásán, mely ma délután 2 órakor fog végbemenni, a kegyelet adóját röjjük le az elhunyt iránt azaz, hogy a gyászszertartáson minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek. Most következik a napirend.

Szövetség titkára bemutatja a mult ülésről felvett jegyzőkönyvet, amely a „Köztelek” lapban közszé volt tétve és a szövetségi tagoknak is megküldetett.

Tudomásul szolgál.
Elnök bejelenti, hogy Bujanovics Sándor alelnök a mai ülésen való részvételben családi gyászese miatt akadályozva van.

Jegyzőkönyv-hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a választmány az elnök ajánlataira Bálintffy Pál és Koppély Géza tagokat kéri fel.

A Szövetség 1898. évi számvétele.

Szövetség titkára: Az OMGE, számvizsgáló-bizottsága a Gazdasági Egyesületnek Országos Szövetségének 1898. évi számvételeit áll- vizsgálta és azokat a tagoknak megküldött kimutatás s illetve jelentés szerint teljesen rendben találta; az évi felesleg a költség- és jöve- delemszámla szerint 12095 kor. és 56 fill., amely felesleg azért is magas, mert ez összeg képvislél azon összeget, amely a szegedi kiállítás céljaira 1897-ben megszavaztatott a szövetség naggyűlése által s illetve amely a Gazdasági Egyesületek millenárius csoportos kiállításának és gazdakongresszus feleslegéből fennmaradt s ezen célra rendeltetett.

A számvételekkel egyetemben egy tételnél nem történt túllépés; javaslatba hozza a bizottság, hogy a számvételek; ez alapján a naggyűlést előterjesztjen méltóztatssék.

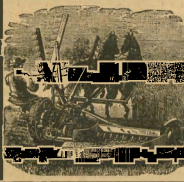
A végrehajtó-bizottság íj értelmeben határoz.

Szövetségi tagok átirata.

Szövetség titkára: előterjeszti, hogy az arad-, torontál-, nyitra-, sáros-, gömör-kishont-, somogy-, jász-nagykun-szolnok- és szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesületek megkeres- ték a Szövetséget, hogy titkáruk részére a kereskedelmi miniszernél ingyen vasúti jegyvel eszközözzön ki. A mult éves határozata értelmében egy küldöttség járt el ez ügyben a miniszerteknél s a szövetségi tagok átiratai együttes elintézetét nyertek azokban a feliratok- ban, melyeket a küldöttségek személyesen adtak át a miniszerteknél. A kereskedelemügyi miniszter ur nem zárkózott el a kedvezmény megadására elől, de hogy mily alakban fog az elfogadtnál nem volt abban a helyzetben, hogy rögtön nyilatkoztathat volna.

Tudomásul szolgál.
Elnök jelenti, hogy ugyancsak a mult éves határozatából folyólag, küldöttségek nyj- tották át a pénzügy- és kereskedelemügyi mi-

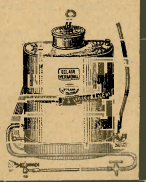
MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 31.

Az Adriance, Platt és Co.
new-yorki gyár
világhírű
„Adriance”
kéveköltő-, marokrakó-, arató- és
fűkaszáló-gépeinek
magyarországi kizárólagos képvisellete.

Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó eszközöket, mint: vetőmagvakat, műtrágyát, anyagok, szerkesztőket, gépeket stb. a gazdákra nézve legelőnyösebb beszerzési forrásra.
A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „ÜZLETI ÉRTESTŐ”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

A V. Vermorel-féle
villefranchei gyár
világhírű
„Eclair”
peronospora-fecskendőinek, „Excel-
sior” szánkóképező és „La Topille”
kénvízjáró gépeknek

niszter uraknak a gazdasági egyesületi titkárok, Hanga, Mezőgazdák Szövetkezete és Vásárosok Ellátók Szövetkezete alkalmazottai részére adandó kedvezményes vasuti jegyek kiszolgáltatása ügyében a felrakokat, továbbá az ócska marhák kiszolgáltatása, az erőtarkományok kedvezményes szállítása s az agricolitifikáción és a portmentesség megadása ügyében, ugyancsak a Közükek-épület adomenes építés, szabadraktárak és őrlési forgalom megszervezése és a gazdák részére szesz adomenes kiszolgáltatása tárgyában szerkesztett felrakokat.

Jelenléti meg, hogy a kormányváltás alkalmából az új miniszterelnökök kiültötéséig időzőken az egyesület.

Tudomású vétéik.

A jégbiztosítás ügyében kiküldött bizottság jelentése.

Szétsétség titkára: A mult szövetségi nagygyűlés egy bizottság kiküldött ki azon utasítással, hogy igyekezzenek egy jégbiztosító-szövetkezetet alakítani, még pedig lehetőleg úgy, hogy az már a folyó idejében megkezdhesse működését. A bizottság ezen utasítással igyekezett lehetőleg eleget tenni és több ízben foglalkozott a kérdéssel, sajnos azonban, hogy a jégbiztosító szövetkezetet nem lehet úgy megalkotni, hogy az már a folyó évben megkezdhesse működését.

Ezt a bizottság azzal hozza a végrehajtott bizottság tudomására, hogy lehető szöles körben nyilvánosságra hozandó, miszerint daczára, hogy egy biztosító szövetkezet a folyó évben megalkotható nem a munkáltság annyira előadhatlak, mely biztos remény nyílt arra, hogy a szövetkezet a jövő idejében megkezdheti a működését.

A bizottság a prospektusokat, amelyek egy tíz és jégbiztosíték föbb elvit magokba foglalják, legközelebb nyilvánosságra fogja hozni. Ezt szükségesnek tartja a bizottság bejelenteni a választásnyak, ámbar a szövetségi nagygyűlésről nyert felhatalmazást, másrészt az ÖMGÉ, részéről a szövetkezet megalkotására az anyagi eszközök megadatnak, amennyiben 5000 frtot becsát a bizottság rendelkezésére az előkésztől czélljára azzal, hogy ez összeg a megalkotandó szövetkezet által mint alapítási költség visszatértessek. A bizottság azonban nemcsak a végrehajtottbizottság ohajja ezen jelentést megtenni, hanem a szövetség útján az

összes gazdasági egyesületeket befigyező vonni a mozgalmaba olyformán, hogy minden egyesületben külön-külön akciójó fog a szövetkezet érdekében megindítani. A szövetkezet alapközből munkába vették az öt lelő ülés elő fograk torjlesztési s a szegedi gazdakongresszuson is megvitás tárgyát fogják képezni.

Érnödy József: Örömmel veszi tudomásul a bizottság jelentését annak inkább, mert a gazdákól az időt is oly díjaktól köveletnek a Biztosító társaságok, melyeket azok meg nem bírják. Ezen a földművelésügyi miniszter legutóbbi beszédében kimondta, hogy szükségesnek tartja a jégbiztosítást szövetkezeti alapon.

Felhívja az alkalmal a t. végrehajtott-bizottsági tag urak figyelmét arra, hogy miután folyó hó 30-án nagyobb szabásu gazdaszésszéjével fog Nyírtni tartani, amelyre gróf Károlyi Sándor Ö Készallenczajia is megérte előjelölt: az összejövetel czéllja elsősorban a fogyzásati és másodsorban a népbiztosítási szövetkezetek propagandát csinálni. Kéri a tagokat, hogy ezen értekezeten minél nagyobb számmal megjelenjen sziveskedjenek.

Gróf Delessyff Aurél elnök határozatként kimondja, hogy a végrehajtott-bizottság a jégbiztosító megalkotása ügyében kiküldött bizottság jelentését tudomásul veszi s egyuttal felhatalmazza, hogy a saját hatáskörében miközökkel tovább s igyekezzen a kérdést megoldásra vezetni.

Földmívelési és növénytermelési szakbizottság javaslata.

Jessenyky Pál titkár: Kiindulva azon ténnyől, hogy nálunk a fű és kifűnéfő kerti magvak, ipari növények magvainak termelése nagy mértékben el van hanyagolva, a növénytermelési szakbizottság a mult évben akciójó indított meg, hogy kipróbálja, mely okok gátolják ezen magvak termelését és mely okok azok, amelyek közrehatnak arra nézve, hogy e nemül szükségesek az ügyében vajrunk kénytelenek fedezni. A szakbizottság feladatát vette, hogy közvetlenül az érdeket teljeseleg és fogyasztó véleményét kéri ki és ennek alapján megállapítsa a módokat, amelyek igénybevétele a tekintetben eredmény érhető el.

Különben a kerti és fűmagvak, komló, kender és len az, amelyek termelése nálunk

nagy mértékben kívánatos volna, de lehetősége is. A szakbizottság javaslata az, hogy vagy az ÖMGÉ, vagy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté" kebelében egy megkövetelt osztály szerveztesse, amelynek feladata volna az adást-vételt szervezni és összeköttesse a hozni a termelőt a fogyasztóval. Ezen osztály szervezése az ÖMGÉ" kebelében pénzügyi szempontból akadályokba ütközök és az egyesületi tanács azt az álláspontot foglalja el, hogy a megkövetelt osztályt ezútszerint az ÖMGÉ" nem létesíti s emellett a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté" kebelében volna létesítendő, amelyre hajtandóan is mutatkozik a szövetkezet és ami annak inkább indokoltabb, hogy a szövetkezet e ténem már a szükséges összeköttetésekkel rendelkezik és működése ebben az egyesület kiültötéséig által teljes mértékben ellenőrizhető.

A czukoripáramag-üzemelési felkötés érdekében megindított akcióz más nagyobb eredményt bírtak, amennyiben a czukorgyárosok kiküldötté hivatalosan kinyilatkoztatják, hogy öök a répamagtermeléssel foglalkozó termelőket támogatni hajlandók, és az általuk termelt magot magukat átvenni is kötelezik.

Az ipari növények földi s komlótermelésnek felkötésé volna indokolt, de a szakbizottság javasolja a földművelésügyi miniszter által elsősorban szükségesnek, hogy tényleg a magyar komló minőségére nézve annival ártendőbb-e a cseh komlóval, mint az a magyar sörgyárosok állítják és aminek folytán a magyar törvényt nem vásárolják.

A szakbizottság javaslata az, hogy kéréssek föl a földművelésügyi miniszter arra, hogy összekötésbe hozza az ügyeket a magyar szives gézerteni, olyformán, hogha egy-két nagyobb gróf hajlandó volna arra vállalkozni, az felkérné a kísérletre, amelynek révön e a vitás kérdése a legjobban volna megoldható.

A szakbizottság a komlóértékesítési tekintetben pedig egy Budapesten megtartandó czukoripáramag-üzemelési intézménynek létesítési javaslata s felkérné a földművelésügyi miniszter utján a kereskedelemügyi miniszter, hogy az akcióküzös szükséges raktárakat ingyen, vagy mérsékelt áron rendelkezésére bocsátani sziveskedjék és az akciózóra felhozandó komlóra a szállítási kedvezményeket engedélyezzen.

TÁRCZA

Sulyos vadak.

Az országos iparezveletnek közgyűlése elő terjesztett évi jelentésében vádat emelt az ifju nemzedék közbűmbőségé ellen. A vúd az hogy az iparosozást ifjabb nemzedéköböl hiányzik a közügyek iránta való kötelezettséget. Közűmbűbségén úgy lehetne a közügyek iránt, ahol nem fizetnek, kevés ember akad. A pénzszerszénye vagy a hazafias és társadalmi kötelezősegek iránt való érzelék kiöli. A drága, émben fut össze az egész világ.

Egy előelő napilap, a „B.H.“ bizonyítja, hogy az iparezvelet nem egyedül áll ezzel a tapasztalatával. Hivatkozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesületre, melynek régi gárdáját az ifjabb nemzedék nem igyekszik helyettesíteni a küzdő ténen. Történelmi neveket emlíft fel. Kik ezeket a neveket viselik, mindenkor készek voltak sorompóba állani, ha a hazának vagy a társadalmaknak egy hívó szavát hallották. Osz hajfűrtelnek is ott lájtuk öket a közügyek mezején. Amint egyesítők közül közűk, kiknél nyomonok árán marad közbűmbűbenyesek panaszok. Külkörtörénetűnk lapjain egy ilyen név egész fejezetet fog jelenteni. Mulik az idő, a feladatok változnak és a régi garda mindig helyén van. Nevük fogalommal válik, melyhez egy nemzedék tisztelése s becsűlése fűződik. És akik örökösei ennek az erkölcsi tónékek és garapítására hivattak: hol van-

nak ök, hol van az ifju nemzedék, hol a jövő reményesége?

Az a kérdés, amelyet a „B.H.“ feladott, sok olyan embernek az elméjéhez férközött már, aki a jövővöd felől gondolkodni szokott. A S valóki éppen a közügyek terén mozg, látván az évök során a régi garda sorait egy ritkúlán; feltámad benne a gondolat: mi lesz teük holnap? Hiszen a közeletnek, a hatalmak s minden ami a mai közűmbűbenyes társadalmi mozgalmakba életöl ön, mindezt a teükmenyűvöd erőt a régi garda köztisztelési tagjai sugdozzák ki az ő nagy idők által megíthetet lelkűből! Tessek szétnézni a gazdaság-társadalmak nem a vezetői köztől, mert a vezetésehek csuakyan az élettapasztalattal munkája körük már; de tessek mozgviszadni a társadalmi mozgalmakat, ki ad azokba lelket, titélet, erőt, ki vállalkozik, ki indít, kit kell korlátozni, hogy ifju heve el ne ragadjia, kit kell a tapasztalatok hűtő szerevel lecsillapítani, hogy ittvtvágya túl ne sodorja a célozt; tessek szétnézni, látni-e azt az ifjúságot, amely közekek dobál a közelet vízibe, hogy ezek meg lehetnek teriesek fel? A közelet, a hűtés, az a szabályozás feladata volna egy, az öregeké, amelyek elméje lassan és tisztán szűri le azt, ami az ifju szivekben forrongva és pillanatok alatt támad?

Az ifjak feladata pedig úgy-e titelőz olyan-ogot adni az öregeknek, titzet adni az életből-cessétségbe, megszerzések a vállalkozásokhoz, feszéret az indítóokozók?

De lám, hol az ifju tít, melynek meglehető közfeladatok táplálkoznak, hol a korlátózandó szárnypróbálatok, hol a lecsillapítandó hély, hol a megsérzések a vállalkozásokban s egyáltalán hol van a jövő reményesége?

A ki e kérdésekre őszintén megfeleni akar, az dicserő szavakat a mai nemzedéknek nem mondhat. Eszménynek az ifju nemzedéköt egyáltalán nem tekintjük, vagy ha lelkűnk, azok az eszmények közekek. Összegűben a társadalom nagy, közűmbűbenyeségek. Gondolok főben eszméket és szűl e nem ezer baba, a garda nehéz küzdelme s minden tünete a társadalom betegségének. Ezek az eszmék a helyzet javításának a módjaira vonatkozók és azért szűlnek meg a többre teremtett lelkekben, hogy az emberiség sorsán lendítsenek. S ha ki a gondolatok, hogy szűl érzése fut össze ilyen eszméhez, ha valamely nagy közfeladat alakjában dombordók ki az, a mit ki gondoltak és megéreztek: akkor kés az eszmény s az igt támadt eszményekét elsősorban az ifjúságnak kell megterítenie és átérítenie.

Csodálatsalannó kérdszök az, a mely már önként, hogy az emberiség sorsán lendítsenek, s a korokunk korántsem ilyen medű. Vannak igenis gondolatok, sők vannak terrek itt mi közűtökön is, melyekről beszélnie rövid szavakban szaszerekeknek gondolkodásút és az érzésük ki tudjuk fejezni. Vannak igenis nagy gondolatok s melkűttük hittel, buzzalommal tartanak ki a régiek.

Vannak eszmények, csak az az ifjúság hiányzik, amely ezeket átérze. Azt a vädít

A kender és lentermelésre nézve különös intézkedéseket a szakasztyai szükségessé nem tart az érte, mert földművelési miniszter az OMGE-nek ez érdekében tett előterjesztéseit magáévá tette és elfuttatá is; de mint-hogy a termelők részéről panaszt évetett a közgési áztaltelepek hiányáról, a szakasztyai projektusj a földmivelségi miniszter kérésék fel arra, miszerint a vizgói törvény épsegben tartásává a kender termelésére alkalmas vidékekre a közgési áztaltelepek létesítéséről gondoskodni sziveskedjék.

Az igazgató-választmány a földmivelségi és növénytermelési szakasztyai javaslatahoz hozzájárul.

Szőlőszeti és borászati bizottság javaslatai.

Szőlőszeti tiltára: A borászati és szőlőszeti bizottság már régidő óta foglalkozik a kérdéssel, hogy miképp lehetne a magyarországi borterjesztést akiket szervezni, hogy az örvendetes megindult szőlőerkestrukturoj folyamán a honok szőlőleletiben terén beálló túltermelés mielőtt volna a külföldön elhelyezhető és miként volna a hazai piacra a bort kihozható, a biztosítható. Ez irányban a múlt évben felterjesztést intézett egyesületünk a földmivelségi miniszter urhoz s kérte, hogy tegyen tanulmány tárgyává, miként lehetne egy országos szövözeteket létesíteni s miként lehetne a földmivelségi miniszter felügyelete alatt álló Országos minipincézt felhálászni és reorganizálni. ölyképp, hogy az egy országos borterjesztői szövözet központját képezné. A miniszter értesítette az egyesületet, hogy a kérdést tanulmány tárgyává teszi és szakértő egyént küldött ki a külföldre a borterjesztési szövözetek tanulmányozására s egyuttal felvitte az egyesületet is, hogy a borterjesztési kérdést tanulmány tárgyává tegye. Ebből folyólag a borászati bizottság indítatta érte az az kérdéscélj foglalkozni és a borterjesztési országos szervezet tárgyában egy javaslatot dolgoztok ki, amely a "Köztelek"-ben egész terjedelműben közzé lett tve s annak részletei a t. választmány előtt ismeretesek. A bizottság azon álláspontból indult ki, hogy a borterjesztést csakis szövözetekkel uton lehet szervezni és pedig közgési szövözetek útján, melyek

nyelvet az országos iparegyesület az újru nemzedék közömbössége ellenállomást, meg lehetne ismételné vónon elon, ha a mai ifjúságot is a régiék kötelelősségértesének mértéke szerint nemérnek.

De tudja Isten, miként sok más, egy, mintha ez a mérték is változott volna az idővel. Hiszen itt is ott is kimondották már a fölvesztők, hogy ennek a mai - eggyvezett redős - korának a karakterében felsők, hogy tulságosan kezdjük szeretni a saját énkünk. Már pedig az eszmények, a közfeladások szolgálása sokszor az egyéni érdekeknek nemcsak alárendelésével, de egyes megtagadásával is jár.

A mai nemzedéknek mindenesetre mentésség fog szolgálni, hogy egy olyan korszakban tanul meg gondoskodni és érezni, amelynek méhét az önév vagyai termékenyítt meg. Az ifjúság ezzel a mentésség vértézve, alözhet a passziókának s emellett az egyéni létükümelek, sőt meg is mosolyoghatja az öregeket, akik kergetnek fantomokat s iparkodnak valamint tenni még ott is, ahol végtelen közömbösség, vagy végtelen opportunizmus állja útját.

Hisz azonban keserűen nézünk ezt a realit, ezt a józan, ezt az öcs ifjúságot. Keserűen tapasztaljuk hiányukat a közérten, mert látjuk, hogy a régi gárda fog számbában, hogy erejében s hogy velük együtt a közélet idealizmusa. S ha az újru nemzedék nem támad fel, az egyéni és a közéleti és a kibőltr érteseket pótálja, akkor feladások mindazt, amért az öregek küzdöttek és feladják a jövő mind reményegét.

B. B.

egy országos központi szövözeteknek tárgjai lennének, amely országos központi föladata képezné, hogy a horknak a kiföldán való elhelyezést előmozdítsa, másrészt a fővárosban boruakozásokat létesítsen s azokra a külföldi fogyelmét felhívja és általában minden oly módoi kezemélyezzen, a mely a közgési szövözeteknek s a bor értekesítésére nézve előnyöket szolgáltna. Ezek a szövözeteket csak akkor működhetnek sikerrel, hogyha a legelőbb által beszolgáltatói bormennyiségek megfelelő pénzlételeket tudnak adni. A hitel-eszközök megszerzését a bizottság ölyképp véli, hogy a közgési szövözeteket az Országos központi Hitelészövözeteknek tárgjai lennének és hogy egy mondjam természetnázólagi tnyernek azon borkra, a melyek a szövözeteket pincéziben raktározatnák.

A bizottság javaslata fölkerüli a földmivelségi miniszter arra is, hogy az szőlősgazdák szövökezelelinek ezen tervezést terjeszse az egybehívandó ánké elé, a mely ha a bizottság javaslatainak elvi állására helyezkednek, akkor ezen központi értekesítő szövözeteket mielőbb megalakítsa, egy hogy ez képeze alakítsa az alkantáló közgési szövökezetek, az főbb viszonyokban a szövözet bizottság előterjesztése a vártmány elő. Méltóztatssék határozatilag kimondani, hogy a bizottság javaslatai figyelembévtelt vétett a földmivelségi miniszterhez felterjesztésének azzal a kérelemmel, hogy ezen memorandumát a bizottságnak az ánké elé terjeszteni sziveskedjék.

Az igazgató-választmány a szövözetes borászati bizottság javaslatait elfogadja és annak értelmében intéz előterjesztést a földmivelségi miniszterhez.

A dohánytermelési bizottság javaslatai:

Jeszemsky Pál titkár: A dohánytermelési bizottság legutóbbi ülésében foglalkozott a dohányjövédéki igazgatóságon azon javaslattal, mely a dohánykereskedés és termelők közti viszonyt szabályozza. A jövédéki igazgatóság ugyanis rendeltet uton életeléletpelti óhajtja azt, hogy a dohányos keretköz munkakönyvvel látassanak el, amekelyet az illető dohánybaváló hivatalok adjának. Ezen munkakönyvekbe a dohányos keretköz néven kívül bevezetéseket az általuk beszolgáltató dohány midségére és mennyiségére vonatkozó adatok, amekelyek alapját képeznek annak megíltésére, hogy a keretköz mennyire használható, vagy nem. Bevezetetének ezenkívül az elbocsátási, és felogadás napja. A tervezet megvalósításával elértének az, hogy a keretköz egy helyről másira való folytonos vándorlása ellenértékelték. A dohánytermelési bizottság óhajtja, hogy a dohányjövédéki javaslatai és annak kiegsítésével, hogy a munkakönyvekbe egy urvart nyitassék a termelők részére, melyben azok a dohányos keretköznek dohánykezelésére vonatkozó észveveteleiket jegyeznek be, ezidőszerint ideiglenesen életeléletpelték javasolja, s javaslata azt is, hogy méltóztatssék fölterölteteni a pénzügyminiszterhez az irányban, hogy a dohányos keretköz és termelők közti viszony törvényhozási uton lehetőn sürögben rendezni sziveskedjék.

Miklós Ödön: Igen óhajtandónak tartaná ha ezen valóban celszerű kezdeményezésére a jövédékek figyelemmel volnának a gazdák, akiket ezen intézkedés érdekel. A bizottság ülésén szólt jelen nem lehetett, de örömmel fogadja a fent a javaslatot, már csak azért is, mert sokban hozzájárul ahhoz, hogy az előfengő bajok enyhíthessenek. Kijelöl azonban, hogy ezen rendeltelt a dohányos keretköznek mint gazdasági alkalmazottaknak közigazgatási helyzete megoldást nem nyer. Kiváratónak tartaná, hogy a jövédéki igazgatóságon külső közgési és a dohánytermelői gazdák között elevevebb kontaktus létesüljön s a dohány miniszterének feladatának ezen szempontjából a gazdák kellő utbaigazítását hajpanak.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Határozatlant kimondom, hogy a választmány a dohánytermelési szakasztyai javaslatait elfogadja és annak értelmében előterjesztést intéz a pénzügy miniszterhez; a gazdasági egyesületekhez pedig átíratott intéz, hogy a saját hatáskörükben győkezezen onadani, hogy a dohánybaváltság uton fogadják fel a dohánytermelők a dohányos keretközéket.

Miniszteri leiratok.

Bubinek Gyula a szövözetg titkár: Azon alkalomából, hogy egyes borkereskedők részéről egy a sajtbón, mint a budapesti kereskedelmi iparkamrában, valamint a vidéki borkereskedők körében a műbortörvény végrehajtása ellen akció indult meg, egyesületünk szükiség láttá annak, hogy a szőlőtermelői-birtokosokat egy értekesítő bírja össze s ezen állásfoglalást feliraltban jutattia a földmivelségi miniszter tudomására. Ezen feliratunkra a földmivelségi miniszter a következőkben válaszolt (Olvasza):

31232

— VIII. 2. sz.

„Országos Magyar Gazdasági Egyesületek” Budapesten.

Özsinthe köszönettel vettem az „Országos Magyar Gazdasági Egyesületek”-nek, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövözetének nevében is, folyó évi március hó 14-én 873. sz. alatt hoztam intézett felterjesztését, mely szemérint az egyesület a szőlőművelési foglalt érdekek elzárjából kifogélt működésüket s a mesteresek bork készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893 : XXIII. törvényczikkre irányt végrehajtására irányuló törekvéseimet méltányolja.

Közönetelt tartozom első sorban az Egyesület szőlőművelési és borászati szakasztyaivanak az egyesülettől foglalt érdekek ellen állást a bortörvény végrehajtása ellen megindult mozgalommal szemben azzal a tekintéllyel értekezettel, melyet az emiltett szőlőművelési és borászati szakasztyai folyó évi február hóban az ország valamennyi fontosabb borkereskedő összehívott borkeremelő részveveteleivel megtartott, a hazai szőlőbirtokos közönségnek e hogyi borkeréj kérdésében való megnyilatkozásán legelőször nyújtott módot és alakot.

Meggyök győződés arról, hogy a borkhamisítással küzölt visszacsélések megszüntetése s borkin előtértesi értekesítésének biztosítása végett, a bortörvény szöguro és igazgás végrehajtására, a nehéviszonyokkal küzölt hazai borkeremelő körében fogott szükiség, az, de szükésnéken tartom, az igazgatóságban a hatóság borkereskedés és a fogasztókörözinség érdekében s ez ért erre jóvácsin is kiváló szög helyzek.

Megnyuvással látom az egyesület idézett felterjesztéséből, hogy e tekintetben a kormánypany az egyesület s egyérel s hogy emélföldön érdekelben remélhetem, hogy az 1893 : XXIII. törvényczikk végrehajtásában a hatóságok az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” ementi is hatályosan támogamti fogja. Amíg végül az egyesületnek a bortörvény végrehajtására vonatkozólag tett javaslatait illeti, ezeket beható megfontolás tárgyává teendom.

Kelt Budapestben, 1899. évi Április hó 21-én.

Darányi.

Szőlőszeti-tiltára: A bizottság állásfoglalásból folyólag a vidéken is megindult értelev akcióknak az az örvendetes eredménye van, hogy a műbortörvény kereskedők által indított akció ma teljesen letrört és a törvény szöguro végrehajtása ellen ezidőszerint nem hálatszik többé panasz a kereskedők köréből. Méltóztatssék a földmivelségi miniszter leirattal tudomásul vónni.

A földművelésügyi miniszter leírát az igazgató-választásnyom örméssel veszi tudomásul.

Szépvésztájkára: A múlt választásnyomás által meghatározható folyóság a Szabolcs vármegyei és Erdélyi gazdasági egyesület kezdeményezésére egy küldöttég révén terjesztették elő a pénzügyminiszternek, és a földművelésügyi miniszternek is azon kérelmet, hogy a gazdák által eléjük juttatott és munkásság részére vásárolt szesz tiltásáról addig mentesen szerzhessék be. A földművelésügyi miniszter most értesít, hogy az igazgató-választásnyom kérelmének azonban a pénzügyminiszter eleget nem tehetett s arról értesít, hogy a szeszforgalmi miniszter előző szlovén törvényhözjárásától előt 6 maa is megfontolási tárgyává lette ezt. Ezen kezdemény azonban az adózás elveivel összeegyeztetendőnek nem találta és annak felvételét nem tartja indokoltnak.

A választásnyom a leíratot tudomásul veszi. A **Szépvésztájkára:** A kereskedelmi miniszternek egy másik intézkedéséről értesít a földművelésügyi miniszter, midőn tudja, hogy a budapesti tőzsde árjegyzésével a kereskedelmi miniszter az összes táviratok és telefonálomásoknak megváltóztatja, úgy hogy 1300 táviratbelsőhívatal bízott meg ezen tudósítások kiragasztásával s a gazdákönözsg ezentul az árjegyzésekről az ország minden részében gyorsabb értesülést szerezhet, mint eddig. Meltóztatások örvendetes tudomásul venne azall, hogy a „Köztelek”-ben a gazdákönözsg tudomására fog hozatni.

A választásnyom így értelemben határoz.

Szépvésztájkára előterjeszti, hogy a pénzügyminiszter az egyesületi beadványára értesít, hogy a Gazdasági Örsérméni Szemle című folyóiratnak eddig megjelent 6 évfolyamát 34 példányban megismerje és 1898. évtől kezdve a Szemlére 5 példányban előfizet, azno a folyóirat anyagi támogatására írt előterjesztet kérelmet az egyesületnek megfelelő hitel hiányában teljesíthetőnek nem találta.

Tudomásul szolgál.

Tudomásul vevendő tárgyak.

Ezután az igazgató-választásnyom az egyesületesek s múlt ülést óla érkezett alábbi ügyek elintézését s illetve bekekezését vette tudomásul:

Földművelésügyi miniszter leírata mezőgazdasági czikkék hamisítás tárgyában.

Ugyanz vevendő írtására vonatkozó utmutatást küldi 100 példányban küldi.

Ugyanz fedezetési állomásokon elhelyezett mének kimutatási küldi.

Ugyanz falusi kisgazdák tanulmányi kiandulásának ügyében kiadott körrendeletet küldi.

Ugyanz állattenyésztési felügyelőségek szervezeti szabályzatát küldi.

Ugyanz mintabizottság szervezése és borterítésközt szövetkezetek létesítése ügyében Mayer Henrik külföldi tanulmányújról szóló jelentést küldi.

A II-ik nemzetközi aczetelen-kivallítás rendező bizottsága meghívót küld.

Deutsche Landwirtschafts Gesellschaft Frankfurtban tartandó vándorkonferéncia kiküldött kért.

Oroszosi iparogyesület az ottani iparkivallítás meghívót küld.

Bartal Béla a Tolnarmegyei gazd. egyesület elnökségére való lemondását tudatja.

Az ÖMGE. belügyei.

Jeszénszky Pál titkár bemutatja a múlt üléstől felvett, önlökép aláírt s két kiküldött által hitelesített „nyomlevényt”, amely a „Köztelek”-ben is közzét fog látni.

Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyvhiteltesítők.

A mai ülésről fölveendő jegyzőkönyv hitelesítésére az igazgató-választásnyom az önlök

javaslátára **Kodolányi Antal** és **Bálintyfi Pál** tagokat kéri föl.

Meghalt tagok bejelentése.

A múlt ülést óla elhaltak a tagok sorából **baró Rodónszky János**, **Luceabeker István**, **Mári Zsigmond Béla** és **Essenlyi László** alapítói tagok, **Dr. Marosszky Endre**, **Brüll Mór**, **Flank Ferenc** és **Nyiray Ferenc** évdias tagok.

A választásnyom a tagok elhunytja feltét részvételét fejezi ki.

Tagul belépésre jelentkeztek a múlt ülést óla:

Hochstadter Lajos intéző, Pészeklak, Tonpán, Somogyermegye. Weiner Adó gazdasz, Pta-Tetellen, Abony, Pestm. Nagy Lajos főbíró intéző, Alsótsch. Dr. Salgó József földbírtokos, Budapest. Domahidy Sándor földbírtokos, Domahida, Nagy-Károly, Szatmármegye. Löwenfeld Joachim urad. bérló, Litér, p. Veszprém. Báró Springer uradalom, intézőszög, Adony-Szabolcs, Fehém. Jungreisz Samu bérló, Apéz, Hevesm.

Béhm Ignác földbírtokos, Somogy-Nagy-Bajom. Bodonyi Imre Sándor urad. kasznár. Új-népucz, Nagy-Kanisza. Pinskiözlai Tóth Sándor építőmestér és földbírtokos, Budapest. Wolf Samu terményügynök, Budapest. Kolcz Dávid földbírtokos, Görb, Pinczezhely. Bács-Martonosi gazdakör, Bács-Martonos. Hádekker Sándor sodony-gyáros, Budapest. Szentiványi Károly plébános, Bodajk, Fehém. Madarasz János gazdaszitt, Pta-Cédr, p. Monor. Istvány Frigyes urad. intéző, Nágocs, Somogym. Elek Albert tisztartó, Nagy-Gáj. Löffler Béla nagybérló, Sárafalva, Torontalm. Koch János földbírtokos, Zsomolyva. Gayszler Ferenc tisztartó, Pa-Russa, u. p. Végheis, Zólyomermegye. Özv. Brüll Mór földbírtokos, Budapest. Kaysner Vilmos kérész, Árva, Béla. Zalaalm. Solyom Gábor nagybírtokos, Török-Bécs, Torontalm. Schiffer Manó urad. kasznár, Német-Ellemér, Torontalm. Özv. Kerpely Károlyné földbírtokos, Kemesnő-Högyész. Hollossy Gyula földbírtokos, Gertenyés, Temesm.

A taglétszám tehát 386 alapot, 2768 évdias, 231 tiszteletbeli, összesen 3177 tag.

Az igazgató-választásnyom az újonnan jelentkezettek örméssel veszi fel a tagok sorába.

A Mészáros-Ipartestület átirata.

Jeszénszky Pál titkár: Az igazgató-választásnyom tudomással bír arról, hogy a múlt napokban a Flóra-gyár legett; az kihiatlással lesz egy a termelőkre, mint a fogyasztókra, mek a flóra-gyár értékesítése ezidőszertig igen meg van növekedve s ennek folytán a hasznok csökkentése fog bekövetkezni. Két gyár van Magyarországon, amely a nyersgagygyipari feldolgozásával foglalkozik s ezek egyike a Flóra-gyár, a múlt héten legett, amelynek részvényesei elhatározták, hogy újból nem fogják a gyárat felépíteni. Arról van szó, hogy a fagygyártekészítési vállalatnak lehetetlenem van tvee és hasznok kiesés kihatás a gazdák annyiból érzik, hogy a mészárosok a fagygyár értékesítésénél beálló részeségeiket vagy a fogyasztások fogják megvenni, vagy a termelőkn. A mészárosokra is kellemetlen ez az állapot és emnélfogva a Budapesti Mészáros-Ipartestület felterjesztést intézett földművelésügyi miniszterhez egy fagygyár-feldolgozás létesítése ügyében s egy hozzászólást intézett átiratában kéri az Ipartestület, hogy az egyesület pártolja a földművelésügyi miniszterhez benyújtott ezen beadványát. Szólv felvilágosítást szerzett a Flóra-gyár igazgatószágnál, hol azt a kijelentést tették, hogy a részvényesek hajlandók volnának a gyárat újból felépíteni ha az állam részéről némi támogatásban részesítenének.

Meltóztatások elhatározni, hogy a földművelésügyi miniszterhez a budapesti Mészáros-Ipartestület ügyében pártolólóg fölrijunk.

A választásnyom ó fölterjesztés intézését elhatározta.

Szirmeszev Árpád kérelme.

Jeszénszky Pál titkár: Szirmeszev Árpád Temes-széplászu bírtokos kosárfontelepet létesített munkát a cézáló, hogy környéke szegény népének tiltt abból biztosíthatson. Ez a gyár 120 családot foglalkoztat állandóan s ezenkívül 100 családnak ad időközönként munkát. Nevezett telepe jól prosperál, de az a növényzsg megkérte a cézáló mek a telepet az előállított kosaraktól ment, mert azok vasuti szállítási díjja rendkívül nagy. Az Államvasutak Igazgató-szághoz fordult és szállítási kedvezményt kért; a miniszter a kivánásgot teljesítette is oly módon, hogy a kosarak szállítására 200 kilométeren túli szállítással kedvezményt nyujt; Szirmeszev újból írtát s jelentkezésével szállítási kedvezményeket kért a minisztertől s egyuttal tve ékarné nekülli alagszemleg engedélyezést is kérte. Nevezett kosárfonteleplutasújoncs egyesületinköhöz is átiratot intézett, kérvén, hogy a miniszterhez beadott folyamódványát pártolja az egyesület.

Mután az egyesület a házjár feljesztést mekérte átiratát eljuttatni beszerzett információk szerint Szirmeszev vállalta tnyelleg azon vidék hasznára válik, az egyesület nem zárkozhatik el a kérelmet teljesítése elől, meltóztatások tehát elhatározni, hogy pártolólóg írjunk fel a kereskedelmiügyi miniszterhez **Szirmeszev Árpád** kérelme ügyében.

Zsoltai Imre írtát **Mádny** Iaidor hozzászólása után a választásnyom elhatározza, hogy a kereskedelmi miniszterhez intézendő felterjesztésben **Szirmeszev Árpád** beadványának azon részét mely szállítási kedvezmények adását kérelmezi a kosarak szállítására nézve, pártolói fogja.

A határozat élemezését rákér parancsnokságának átiratát föllyt az igazgató-választásnyom az év folyamán tartandó ajánlati tárgyalásokra az egyesület képviselőiben **Ferenc** Ferencet és **Rubinek Gyula** küldi ki.

Az egyesületi Tanács javaslatai.

Forster Géza igazgató jelenti, hogy a mai ülésre szóló meghívóval együtt az egyesület 1898. évi vagyonmérlegét és 1898. évi költség-és jövedelmezésállmája a választásnyom tagoknak megküldött.

Szölcsény János a számadásokon előforduló könyvkiadó-vállalati előlegre nézve kéri felvilágosítást s kéri, vajjon törvényes-e lépések a fenmaradó könyvek értékesítésére nézve.

Forster Géza igazgató felvilágosítást megígérte, hogy ezidég a könyvek értékesítésére módózatot találni nem sikerült. Az értékesítést megbízott könyvkereskedő-cégz sem hajlandó átvenni nagyból mennyiségűt. Könyvkivadóvállalati könyvei végre megjelentek s most vannak szétkeltve almag. ma az az eredmény nem lehet konstánli, de valószínű, hogy a már fenálló tartozás növekedni fog. Ez a tartozás tnyelleg fennáll, de a könyvek értékesítése egy jó része fedezetet fog idóval találni. A vállalatot bezsuntították, és csak estrol estre fog folytatni az egyesület a saját kezezésben műveket kiadni. Meltóztatások ezt tudomásul venne.

Az igazgató-választásnyom az egyesület 1898. évi vagyonmérlegét s 1898. évi költség-és jövedelmezésállmáját elfogadja, az helybenhagyja s a költség-és terjeszti ama kérelmet, hogy a felmenítvényt, úgy az igazgató-választásnyomnak, mint az igazgatónak és pénztárnak adja meg.

A számvizsgáló-bizottság jelentése.

Rubinek Gyula ügvezető-titkár előterjeszti a számvizsgáló-bizottság jelentését.

A bizottság az egyesület 1898. évi vagyonmérlegét tétöröl tételére átvizsgálva, azt helyesen felülkötöttnek találta s a végeredményeket is helyesnek találta. Az ÖMGE, 1898. évi költség-és jövedelmezésállmáját is helyesen egybeállítottunk találta, annak tételeit úgy a pénztári könyvvel, mint az egyes

számmal összehasonlította, nemkülönbön a vonatkozó okmányok is betekintete. A felállított költség- és jövedelem számlát helyben hagyja és ennek alapján a közgyűlésnek javaslata hozzá, hogy a felmennyőv ugy az igazgató-választmányt, valamint az igazgatónak és pénztárnak ezen számadásokra vonatkozólag megadassék.

A bizottság a Gazdasági Egyesületet Országos Szövetkezetknek 1898. évi számadásait is tüzetesen átvizsgálván, azokat rendben találta s a felmennyőv megadását javaslataba hozza.

Az 1899. évi nyévszállatásról számadatait is átvizsgálván megkapta s a felállított mérlegszámlát helyesnek találta 571 ft 70 kr végeredményre.

A bizottság ápril 20-án pénztárvizsgálatot is vértartalon eszközöl; a pénztárt teljes rendben találta és a naplótak minden pénztárról lezárta és aláírta.

A számvizsgáló-bizottság és az egyesületi tanács a könyvről szemléltető vonatkozólag is javaslatot terjeszt az igazgató-választmány elé. Az igazgató-választmány, a tanács, illetve számvizsgáló-bizottság összes felsorolt javaslataihoz hozza a jezzel júrál.

Az egyesület 1900. évi költségvetésének bemutatása.

Forster Géza igazgató bizottság az egyesület 1900. évi költség-előirányzatát, mely a mai ülés meghiúvárlva szintén megküldött egy választmány tagjainak.

Az igazgató-választmány a bemutatott költségirányzatot elfogadja és az őszi közgyűlés elé terjeszt.

Az ügyvezető-titkár helyettesítése.

Forster Géza igazgató: Az ügyvezető-titkár Rubinek Gyula a szegedi kiállítás tennő-félté nyírnia el von foglalnia, és sokszor könyve Budapestre látótávon, szükségessé válik tehát, hogy valaki út helyettesítse. A tanács azon javaslatát járul a választmány elé, metőztásek a kiállítás végéig az ügyvezető-titkár tennőnkkel Jaszemsky Pál titkár felrüházni.

A választmány az egyesületi tanács javaslatahoz hozzájárul és az ügyvezető titkár tennőnk ellátását Jaszemsky Pál titkár rüházza.

Szövetkezeti üzemeltetők kihépzése.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár: előterjeszt, hogy az egyesületi tanács Forster Géza igazgató előterjesztése alapján foglalkozt az azon kérdéssel, hogy milyén lehetne azon a kálitát-ion segíteni, hogy az OMGE, és más egyesület által kezdeményezett szövetkezeteknél nincs szakértő üzletvezető. Ezen bá elhárítására a Tanács az említett javaslat alapján azon elvi álláspontra helyezkedett, hogy kívánatos volna, ha egyes kereskedelmiág szakképzett egyének gazdasági szakirányítás ellátására és esetleg külföldi tanulmányok végzésére és hazai szövetkezeti gyakorlati idő töltésére ösztönzjál segélytérnek.

E célra az egyesületnek ugyan nem áll rendelkezésére nagyobb összeg, de a szövetkezeti bizottság azonban rendelkezésére áll az azon összeg, amelyet évenként a Magyar Mezőgazdál Szövetkezetek Társaságától a szövetkezetek részök előmozdítására az OMGE, pénztárbába befizet; a Tanács azon javaslatát járul a választmány elé, hogy a szövetkezeti bizottság kéresek fel ezen összegből két ösztönzjál alapítására és irányban, hogy két szakértő egyén megállítot program alapján támogatatték a szövetkezeti üzletvezető képzésére. A föld-mívelésügyi miniszter pedig felkérő, hogy szintén két ösztönzjál alapítson s ekként 3-4 egyén képezetnek ki más és más szövetkezeti szakma részére.

György Endre praktikus dolgokat tartja, ha illi szövetkezeti ügyvezetők képzéptennének; a francia szövetkezetek szindikátus szintén mostanában foglalkoztatja ez a kérdés.

Felhívja azonban a figyelmet arra a körülmétszagra, amely a hazai szövetkezetek száma töltökzök; nincs statisztikánk, mely adatokat foglalna össze a hazai szövetkezetek alakulásokról. Szerintre a szövetkezeti bizottság a statisztikáról kevesebb szóval egyetértő-volna hivatra megállapítani az ekképp tanulmányra küldendő egyének uti programját.

Miklós Odón szintén hangsúlyozza a hazai szövetkezetek alakulásokról adatokat magban foglaló statisztikai szükségességét, ezt azonban kormányzati feladatnak tartja, felkérőde volna az igazsághozadási miniszter, hogy az illető országgyűléssel az orsz. statisztikai hivatal bízta meg.

Dáró Malcomes Jeromos: A gyakorlat arról mutatja, hogy sok vármegyében meg van a törökfogyasztási szövetkezetek létesítésére, azonban e szövetkezetek üzletviteléhez szakértő egyének nincsenek. Hogyha a szövetkezetek bizottság illi szakegyséket ösztönzjál mellett küldi a külföldre, azoknak elószörban kötelességük kellene tenni a hazai hasonló alakulások tanulmányozását.

Forster Géza javaslata védelmére felhozza azt a tényt, hogy ma éppen nem lehet, vagy nagyon nehéz találni szövetkezeti üzletvezetőt; példái hozza fel a Magyar Mezőgazdál szövetkezetét e tekintetben, hol a megérettetett igazgatói állásnak szakképzett egyénnel való betöltése nehézségebe ütközik. Szólok akként kontemplálja a felvetett kérdést, hogy nem szükséges az, miszerint minden üzletvezető kiküldésék külföldi tanulmányra, de a szövetkezeti alakulások némelyikénél ez is kívánatos.

Beradt István elnök és előadó felszólalása után a választmány felkéri határozza a kereskedelmi minisztert a szövetkezeti alakulásokra vonatkozó adatok összegyűjtésére, a szövetkezeti bizottságok pedig a felvetett kérdés tekintetében konkrét javaslat tételére hívja fel.

A budapesti gépészirleti állomás.

Jaszemsky Pál titkár: Az OMGE, kezdeményezésére 1892. évtben a művegytemen egy képzéirleti állomás létesítették, az egyesület lebbőlök alakított felügyelő-bizottság ellenőrzése mellett. Miután az OMGE, szakszavtáljai és bizottságjai két év előt ujjászervezték, szólok javasolja, hogy az állomás mostani felügyelő-bizottsága szintetessék meg s a felügyelőttel a műszaki bizottság bizátsék meg. Az állomás vezetője kért, hogy az állomás vezetésére egy mérnök alkalmaztásék a földmívelésügyi miniszter által. Mint, hogy pedig a gépgyárosok által az állomás nem véték igénybe, utasítandó volna a műszaki bizottság, hogy az állomás további fentartására nézve tegeren javaslatot a választmánytér. A választmány az ügyet javaslatteelőt végt a műszaki bizottsághoz utálja.

Gabonakeresek elhelyezése a vasutak mentén.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár: Több fölmerült panasz folytán az egyesületi tanács átiratot intézett a vasutagazdaságokhoz s békétre az adatokat arra nézve, hogy mily tá-volságra kények ki a vasutak mentén a mező- földéken elhelyezett gabonamerék elhelyezése nézve. Az igazgatóságok e tekintetben a kisajátítási törvény 20. §-ához alkalmazkodnak, mely a szalma és gabonamerékére 00 m. távolót köt ki. A vasuti üzlet rendtartásban azonban ez nincs kikötve s így fölmerülök károk eseten a bíróságok tetőlegesen intőzkendők. A tanács fölírta kereskedelmi miniszterhez, hogy a vasuti üzlet rendtartásba vétésék fel a kisajátítási törvény fenti rendelkezése a felmerülőket félreértések kiküldése végett.

Méltóztásék ezt tudomásul venni.

Többök hozzászólása után a választmány a Tanács intézkedéseét helyesséssel végt tudomásul s uból átirat intézését határozza el.

vasutak igazgatóságaihoz aziányban, hogy mily eljárását kövételök egy esetekben, midőn lábón álló gabona hamvad el.

Az igazgató-választmány a f. év folyamán Miskolcon rendezendő gyarjuvánközirára az egyesület képviselőitén Jaszemsky Pál titkár küldi ki.

Miklós Odón a Borsodvármegyei gazdasági egyesület nevében hálás köszönetet mond az OMGE-nek azért a jóindulattért, hogy az idén utólag a Borsodmegyei gazd. egyesülettel karöltve Miskolcon fogja a sörárpavársát rendezni. Egyesületre oda fog hárni, hogy a vásár az egyesület és lokális igényeket egyaránt kielégítse, mert az elnökségék, hogy az OMGE, küldőiténnek megnevezéséről gondoskodni sziveskedjék.

Elnök azon óhajátstát fejezi ki, hogy a miskolci sörárpavársá éppúgy mint az előző évben, jól sikerüljön, az OMGE, képviselőttől annak idején gondoskodva lesz. Az ülést beke-rekeztli.

A rutnétség és az özszóra.

Aból a felfogásból kiindulva, hogy a rutnétség nyomorúságának enyhítése a nemzeti becsület kérdése és hogy e téren minden hazafinak meg kell tenni kötelességék, kerestem föl Beregeket természetli szépségekben gazdag völgyet. Azokat a völgyeket, hol a természet mostohaaságát tetézte az embernek önző kápszási és *Carlyle*-vel szólvaa *pollakoll kötelekedő nyomorúság*g fokozták gazdasági politikánk hiányai.

A rutnétség nem azért van mai sorsára kárhatóva, mert földje hálátalan. Láttam sokkal szivarab területeket melyeken legálabb relatív jóléttben él a lakosság. Skócia *Highlandje*, Svájc egy része sokkálta kevesebbet érnek gazdaságilag és a mezei gazdálkodás történetében mégis helyet biztosítottak maguknak. A nyomor és elszegényedés forrása nem is csak a rutnétség jelene, hanem a nembánomság politikája, mely nálunk oly soká dominált.

A történetírők jellemzők ténylek gyánánt említhetik majd föl, hogy míg Budapesten épült a milliókba kerülő parlament palota s annyi volt a pénz, hogy iparművészeti múzeumunknak jutott tízezer frankja egy *gubbio* máljókita lák megszerzésére, azaltal a Földvidéken fornikörök ütök ki örökűből a parasztot s alig három krajczárért ör dohányért adta cserébe egy napnak munkáját az uzsorásnak a szegény rutén.*

A manchesteri zsinus búnei leelőször és legelőseben a rutének lakta vidékeken nyilatkoztak meg, azután következt az echo az Alfrödör, sőt Torontál sokat irigylet, áldott mezőről. E ténylek tanúsága röviden az volt, hogy ezt így továbbfejöldni engedni még sem lehet.

Következett a társadalmi mozgalom, Hagara főispán akciója az uzsora ellen, Egan kiküldetése s ennek kapcsán azokon a gazdasági rendszabályokon hosszú sora, amelyeket földmívelésügyi miniszterünk a leigazott nép érdekében elrendelt.

Nem egy rutén kunyhó küszöbét

* Hivatalos adat Egan jelentéséből.

léptük át. A szegénység, mely azokban élénkbe táruult és azok a raffiniált élvezetek, melyekben mi itt a fővárosban gyönyörködünk, vádó és éles ellentét. Mintha e nép fölött a gazdasági haladás századai nyom nélkül ropultek volna el. Őtöztete a régi darócrujnya, eledle a zabliszt és burgonya, igyei alig vannak, dolgozik és gyarapodik még sem bír. Legfőkébb uzorásai hiznak meg rajta. A szoba alacsony, füstös és korommal lepott, meghajlása, aláztoságra tanít. A butorok egyszerű fából vannak, dísznek, festésnek nyoma sincs. Egyetlen ágy, melynek aljában ott a krumplikészlet, egy láda, pad és néhány tányér — ez mindene. Valóban e népek oka van hinni a jövő életben, mert az, mi itt réá vár, alig más mint törődés, nélkülözés és gyötrelme.

Az uzorának hivatalból való üldözése, a minek eredményeitől sokan nem is ok nélkül féltek, jó hatása volt. Az uzorások részint felelemből, részint bosszúból megtagadták ugyan a további kölcsönöket, de a válság mégsem következett be. A rutén paraszt megélköcsön nélkül is, a miben kétségkívül az is támogatja, hogy most van mit ennie. Azt azonban talán méltán elvárhatja a magyar állam és társadalomtól, hogy ez neki biztosítsák.

Ez igazolja azt, a mit a Gazdaszövetségben legutóbb tartott felolvasásomban az indiai uzoratorvények tárgyalása alkalmával állítottam. A hitel-szükséglet, mely a társadalom egyes rétegeiben mutatkozik, nagyon sok esetben nem természetes, hanem mesterségesen van táplálva és növesztve a pénzt adó uzorások által. Ezek gondoskodnak arról, hogy az első kölcsönt kövesse a második, ezt a harmadik és így tovább. A praeventív intézkedésekre, a megokolatlan kölcsönvételek megakasztására okvetlenül szükség van. Nem kétkedem, hogy az eredmény nálunk is az lesz, ami Kelet-Indiában volt.

A gazdálkodó osztály terhei apadni fognak, mert a bajok főforrása be lesz tömve. Az uzorás földeszi sáfárokat, mert átkos mestersege megszűnik jövedelmes lenni. Az adót fizetni fogják rendszeren a nélkül, hogy pénzért az uzoráshoz futnának.

Az uzoratorvény reformja napirendre van tűzve és az onnan előbb le nem kerül, míg ebben az irányban kielégítő intézkedések nem vételek föl belé. Nem azok a haladásnak, a nép jólétének és humanizmusnak emberei, kik az ingó tőke dicsőítését követelik és megengedhetőnek tartanak minden visszaélést, ha azt a pénzzel követték el, hanem azok, a kik réá mutatva pusztításaira hatalmának megtörésén dolgoznak.

A Magyar Gazdaszövetség ez irányú petitumát nemcsak a szóval fogja az igazságügyi miniszter élel terjeszteni. Píszéddigi működése, főleg az Engel-féle ügyben való férfias fellépése után azt hisszük, alapos a remény, hogy nem

fáradunk hiába. Az elavult, nemzetrontó doktrínákat, melyek szerint a pénzzel és hittel rosszat tenni jóformán nem is lehetne, annál inkább lomtárba tehetjük, mert maga Anglia is leszámol velük. Ha ez bekövetkezik, akkor legalább nem szenvedtek hiába ruténjeink.

Bernát István.

00. ábra. Szélmő a villámvilágítási célra Doyle-Hall-ban.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Kender, len, pamut és jute.

Ezt üjből, különösen Daranyi minisztersege óta, érdeletes felpezsdülést tapasztalunk a mezőgazdaság majdnem minden ágában; legalább is határozott törekvés arra, hogy az elmulasztottakat pótoljuk, az elhanyagoltakat nagyobb gondozásban részesítsük.

Ezt tapasztaljuk a kender és len — hazánk és szövetségünk szolgáltató két főnövényének termelése körül is; ámbár ez a két czikk nem volt valóban s tulajdonképpen elhanyagolva, — mert ha fáradságot venne magá-

nak valaki a Gazd. Lapok 1850—1890-ig, vagy a Köztelek 1890. óta megjelent számaát — kötetit — átlapozni, meglátja, hányan s hányszor írtak legjelesebb nemzet- s mezőgazdánk a kender és lentermelés érdekében, s mennyit kiadottak az öreg Bakar-Nándorral együtt, míg végre a szegedi kiállítás — a ott megtartott I. orsz. gazdaságkongresszus majdnem egyedüli eredményként — Szegeden egy kendergyár létesült.

Bizony sok szép pénzt kiadtunk mi már olasz (piemonti, bolgarnai stb.) és orosz (rigai) kender és lenmagért! ... ugy szólván — eredmény nélkül, s a helyett, hogy a magunk fajtaít iparkodtunk volna nemesíteni! Pedig nemesíthettük volna, ha nem volnánk annyira inaktívi az idegen bányavökvök. Mi sem könnyebb, mint a kenderet nemesíteni, mert — mint a kómlónak — ennek is csak egy fajja van; minden fajtája vagy válfajja tehát csak a talaj, aqjár és művelés eredménye. A kendernek pedig — mint a kómlónak — — ott van a legtermészetesebb hazája, a hol vadon is megerem.

A len már más megítélés alá esik; ennek a nemnek (genusnak) már több fajja van: a linum usitatissimum, perenne, catharticum, austiacum, alpinum, stb. Mivel fajja az usitatissimum, melynek egyik válfaja a zárt másik a nyílt len; amaz a magot zárt tokban tartja, s így nem hullatja — emez nyílt tokban, tehát hullatja (a mák is ilyen). Van ezeken kívül kék és fehér virága.

A faj és fajtabeli különbségekre nem akarok tovább kiterjeszkedni, mert ezúton ezuttal arról irni, hogy dacára annyi fáradságnak s özlönzésnek magánosok és az állam részéről, e két főnövényünk művelésének elterjesztése oly arányokban, hogy az tekintélyes jövedelmi forrásná válék — sehogyszem sikerül. Bármint iparkodnánk azon, hogy új élethe galvanizáljuk: nem megy. Ennek pedig — némi áldandó befolyásokon kívül — főként a divat az oka. A mint vannak jelszavak, melyek után bizonyos kor indul; amint vannak „politikai divatok”, melyek szinte változnak; ugy vannak nemzetgazdasági és mezőgazdasági divatok is, hol utazásból, hol kényszerűségből. En fiatal koromban hordtam még 6—7 fros ingot lenvászonból; az egyszerű földműves, a gazd. munkás, a kocsi, béres szelött évekkel hordott még szűk feleségre s házi-népe természetese-fonta-szítte fehérművet keuderből: ma már ennek nagyrészt vége s a fogszótól milliói felhagyva a kendertermeléssel most már csak az olcsó pamutszövetet használják (gyolcs és patyolat: pamut van biz az alatt!) Hiszen a nagyvárda alig ismer ma már még a leginombáb minőségű arubán is tiszta lenvásznat; még ez is gyakran pamutos, hát még a többi! — a pamutos gyapuzsövetek posztók. S ezt az irányzatot sem premiumokkal, sem előadásokkal s hírlapi czikkkel nem lehet megváltoztatni; mert ez egyenlően pénzkérdés, egyik részlete a megéltetés kérdéseinek. A pamutszövet sokkal olcsóbb mint a kender- s lenvásznak, hogy sokkal kevesebb tartós, azaz senki sem törődik. Csak egyszerre ne keljen

sok pénzt kiadni, mert nincs!

A kender — nem tekintem annak pótolhatlanságát bizonyos hajókötések s egyéb felszerelésekénél — lassanként félre tolja a Jutai is, corchorus capanalis és oltiarum. A lent kiszorítja a pamut. Hát ha már védvámok nem állhatunk fel ellene: alkalmazkodjunk a piac kívánalmaihoz, és a helyot, hogy milliókhoz adozunk a többi 4 világrész pamut-termelése s mind az ő iparának, *termesszénél pamutot mi magunk*. Ezt azért merem így nézni kimondni, mert a pamutnövénnyel több fajta körül: Gossypium barbadense, arborum, religiosum, herbaceum stb. az utóbbi a 60-as éveken, akkor, a mikor még ifjú hével s lelkesültséggel foglalkoztam a mezőgazdasággal s abba vágó kísérletekkel, a tómegegyri uradalom lajomsúv gazdaságában házi kertemben disznóvénnyént *magam is termesztettem*. Nem mellogyára, hanem szabad földbe vetve, szepetber végére beérett, s diómyi gabói felpatpanás után a legteljesebb s nagyobb hazaróza nagyságához hasonló főhéher gömböket adtak. Ha tehát melegágy nélkül beérett, mennyire biztosabb termést kell adni — mint a dohány — melegágyba vetve. Gyanítom, hogy Bécs-Torontál s Temes megye délib részén körülbelül a Szabadság aradi szélesség fölött lefelé az aldunáig, s oda át a szerényi sikásgon szabad vetés mellett is sikerülne, s ki tudja Békés, Csongrád, Csanadban nem-e, továbbá még feljebb melegágy művelésé. S mily változatossgot hozna be az örökké egyforma buza, kukoricatermelésbe!

Azért penditettem meg e tárgyat, hogy az irányadó körök figyelmét felhívjam ezirányú kísérletetekre. A n.-szemlékös, csakovai, adai földművelésiskolák, mint e cédra kedvőző talaju s éghajly helyeken lehetne megkezdendi, s megkísérlni a nagyobb — bokor — fajtaikat is úgy, mint a legzebb s több pamutot adó évelőt is.

A corchorus körül nem lévén saját tapasztalataim, ehhez nem szölok, de *kísérletezésre mind érdemes, még a tha-növénnyel is megkísérlni*. Mert nekem az a meggyőződés, hogy család és nemzet akkor rendez be legelőrelátóbban s takarékosabban az é hízartársát, ha mindent termet otthon, a mit csak lehet, s akkor nem függ annyira idegen népek-től, idegen világrészektől.

id. Molnár Lajos.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Roavatező: Metey Gyula.

Ivar és nem szerinti számviszonya a kendernek, mint kéllaki növénynek.

¶ A kéllaki növények fővebb ismertetését felesleges tartom, mivel a kéllaki szárra már mindent megmagyaráz s mindjárt átítenek arra, hogy a legutóbbi időikig azon hiteket voltak, hogy kéllaki növények egyes egyedek, illetőleg nem szerinti eltérései tisztán a talaj és éghajlattól befolyásolatlan. Ebből az következik, hogy mennél jobb a talaj, annál több és mennél gyengébb minőségű az, annál kevesebb nő, vagy magya kendernek kellene lenni.

Ezen következtetés csekély értékét bebizonyította Heyer, aki igen érdekes kísérletét több évi tapasztalata után a „Deutsche Landwirtsch.“-ben nyilvánosságra hozta.

Heyer más kéllaki növényvel is tett ily kísérleteket, amelyre ezentúl reflektálni nem kívánok, hanem különösen a kenderrel óhajtok foglalkozni, amely jövő éviökben a növénytermelés körében, bizonyán nagyobb tétet fog hódítani magának különösen ott, hol a talaj, éghajlat, továbbá munkaviszonyok is kedvező feltételt nyújtanak a kender fejlődésére termelésére.

Heyer több évi kísérlete alapján ugyanis azt bizonyította be a „Mercurialis anna“-nál, hogy az ivarra a talaj és a környék semminemű befolyását sem gyakorol s a viszony minden körülmények között egy és ugyanez marad, t. i. 100 női virágra 105-86 hímvirág esik.

Heyer ezen eredményt 21,000 kísérleti növényen észlelte és már néhány száz megfigyelése után egy állandó viszonylagos számarányt nyert a hím- és nővirágok között. Minél nagyobb számon tette eme megfigyelését, annál jellemzőbb volt megfigyelésének eredménye.

Ehhez igen hasonló eredményeket figyelt meg a kendernél is. Ezen kísérlet céljára három magminta szolgált, amelyek különböző helyekről származtak és hasonló körülmények között vettek fel. Itt átlagban 100 hímvirágra 115-21 nővirág esett. A kísérlet tárgyát 6013 növény képezte, amelyből 2704 hím- és 3219

61. ábra. „Hercules“ szélmótor Hardingtonne mellett.

nővirág volt. A második kísérletnél Heyer 64 különböző magmintát használt ugyanannyi fajtaból, u. m. közönséges, felföldi, thuringi, kis-orosz és piomontvidéki őrsikendert. Ezekből 17,464 növény termeltetvén, amelyek között 8149 hím- és 9315 nővirágra kender találtatott, tehát 100 hímvirágra éppen 114-30 nővirág esett, ebből azt észleljük, hogy a kender-növénynek körülbelül 10—15%-al nagyobb a nővirágok száma.

Ezen Heyer által végrehajtott kísérlethöz az következik, hogy a kendernél is meglehetősen állandó a hím- és nővirágok közötti számarány s ebből folyólag a kendernél a nővirágokra esik a túlsúly, mert ugyanezen kísérletnél Heyer vadon termelt kenderrel is bebizonyította.

Heyer tehát saját kísérleteivel bebizonyította, hogy a kendernél a nem szerinti eltérés a növények természetéből, illetőleg egyéni természetének törvényéből folyik. Sem a talaj jósága, sem a művelés, ugyszinté kedvező, vagy kedvezőtlen befolyások ezen törvényszerűséget meg nem másíthatják.

Mivel hazai és ezzel párhuzamban olasz

kenderrel tudomásom szerint ily irányú kísérletek nem végeztek, a kendertermelésével foglalkozók e téreni kísérleteikkel egy igen tanulságos és igen felgyótt kísérlet bevizsgálására igen szép tanulmányt készítenek.

Berger Károly Lajos.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Roavatező: Ifj. Sporzán Pál.

A szélmótor mint gazdasági erőgép.

D. J. ur a következő kérdést intézte hozzánk: Az általam kezeelt birtok egyik majorkájában egy magas fasígon van egy kút, mely 35—40 méter mély ezen kútba egy kettős nyomású szivattyú van alkalmazva, melyet egy egyfolyós járgány hajt. Ezen szivattyút szél-mótorral óhajdanom hajtani, annál inkább, mert védként igen szűk és a nevezett major teljesen nyílt s magas helyen fekszik. Minthogy pedig a kút felött egy 60' hosszú s 6" széles épület áll, a szélmótor takarmánygépek, u. n. röpavágók, szeszakvágók és daráló hajtására óhajdanom felhasználni, melyek közül a daráló (1 sz. Rapid) jár legnehezebben a 2 léercz vonzójáig, míg a többi csak egy-egy léercz iryul. Járgány természetesen kiscsiglót ez alatt is használnék szélesedés időben, bár eddigi tapasztalatom szerint arra keveset lenne szükség.

Kérdésem tehát a következő:

1. Léteznek-e oly szélmótorok s annyira szabványosak, melyek a fenti célnak megfelelően, mely gyár készíti azt s mi az ára?

2. Kifértené-e magát ily berendezés a fenti körülmények között? Megjegyzem, hogy a takarmánygépek hajtására egy 2 lovasgőrt is egy kocsis övi tartásközönségek fele, a kuthajtásra pedig külön egy lökés övi tartásközönségek számára fele főszükségelt.

A szélmótorok újabb időben ismét nyertek jelentőségükben, mert a villamos erő előállítására is kezdik már őket alkalmazni. Öntözési, visszavágytatási czelokra pedig talán egy oly olcsó motornak sincs, mint a szélmótor, mely egyszer felállítva aránylag igen kevés fenntartási költség mellett hosszú ideig munkaképes marad.

A szélmótorok hazájában, különösen Amerikában, majd minden nagyobb farm, gazdaság vagy kert szélmótorral van ellátva s ott nemcsak a szükségelt víz, de sok esetben már, accumulator letelepítésként, a villamos világítást is a szélmótor szolgáltatja.

Ami a kisebb gazdasági gépeknek szélmótorokkal való hajtását illeti, az legelőbb helyen nálunk is keresztül vihető lenne, ha a szélmótor mellé biztonsági czélból még egy másik kisebb erőgép lenne felállítva. Tapasztalás szerint ugyanis hazánk legnagyobb részében átlag 270 szeles nap van évenként és a mai modernul megszokott szélmótorok oly érzékenyek, hogy azok még a könnyű szellőt is ki tudják valószínűleg. Az mindenesetre baj, hogy az időköz közt, azaz naponként ugyanazon időben végződő munkához a szélmótor nem felel meg, mert a szél is — legalább a mi kontinentális klímánk alatt — nem jár rendszeresen bizonyos napzakokba. De azért éppen nincs kizárva a lehetőség — különösen ott, hol a széljárás huzamosabb időn át megfigyelték — hogy a naponként végződő munk-

kák jórészt a szelémotor által szolgáltatott erő végezője el.

A kérdésben feltüntetett takarmánykészítő gépek hájlására lehet szelémotor alkalmazni, csak még kell vizelni. A helyi átmérőjű szelőkörök, Rendes A szélén, minők pl. a rendszeres közepes tavasszi szelek a 6—7 méter átmérős szelőkék 4 hasznosított léorót is szolgáltat, 5 méter átmérős 2 léorót kerék átvesztve. Kérdésvető, ha beszerze egy 5 méter átmérős jó szelőkereket s van rendszer jó szél, a repávógót és szészakvógót akár egysszerre is hajlatlanja vele. A daráló munkájá is nem annyira időbéli ködött, mert a dara előre is elkészíthető a jól kezelve húzamosabb időn át is eltartható. Ha tehát jó szél fúj, adjon a szelémotor, akár egészenazon át, hisz az üzemen nem kerül egybhe, csak egy kevés olajba. A vízszivattyúzásra nagyon kevés erő kell s miután viztartó amugy is kell készíteni, a motor vizet akkor is szivattyúzza, mikor esetleg más gépet nem hajthatja a gyeongé szél miatt, vagy munkaszünetet idején.

Ami a berendezés rentabilitását illeti, az — feltehető, hogy van elég szél — mindenesetre valószínű, mert rendszer szeléjárásról engedem elő áll rendelkezésre, ugyaszóvalán legyen. Mindenesetre olcsóbb, mint bármely más motor vagy járgány. A szelémotorra csak a vízi kerék versenyezhet, sőt az sem mindig, mert annak fenntartása több kiadást okoz, mint a szelémotoré.

Mellettek ábrákban két újabb szerkezeti motor látható. Az egyik — lásd a 61. ábrán — Hardingstone (Anglia) közegézt látja el vizrel. A 430 méter átmérőjű, acél vezetékekkel ellátott szelőkék 12 méter magas toronyon áll, a 7. méter magasból folyó felszivattyúzott vizet egy 1730 magas víztoronyba nyomja fel, honnan a közésgébe vezetik azt. A toronyban 800 hl tartalma viztartány áll. E szelőkerek már évek óta dolgozik s fenntartása az olajon kívül — mely kéthetente kell 15 liter telen ki — állig jóval semiatlasolható.

Egy másik jól szelémotor mutat a 60-k-ábra, mely kizárólag villamos világítás céljára van felállítva. Boyle-Halban (Anglia) a motor 109 lámpát világít és semmi másral sincs összekötve csak a villamfélelőztő géppel és megfelelő accumulator teplel.

E bemutatott szelémotorok közül számos más motor van munkában s száruk napról-napra növekszik, különösen mótá a villamos erő raktározósi sikerült. Ilymódon állható az elő mindenesetre legesolóban.

Újabb időben a szelémotorokat teljesen acézből készített. Ezek egyrészt könnyebbek mint a fából készülték, szerkeszték helyesebben van megvalósztva, önműködően beigazodnak nemcsak a szél irányá, hanem annak erősgére szerint is és amellé a tartókák és csöveknek. Nálunk jól acélszelémotorok Lakos Nándor horg forgalmazó (Budapest, Külső-kerespi ut. 1.). Az árak a kerék átmérője valamint a torony magassága szerint változnak 280—700 Ft-ri kerék-ár és 25—40 forint folyómotor toronymagasság szerint.

I. S. P.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN

Rovatvezető: Jablonowski József.

A mezelen eszeja.

(*Limac agrestis*.)

(8) Félreértések kikerülése végett előre bocsátom, hogy a midőn a fenti című anyag a kert és mezőgazdaságra kártékony állat-kertéléről és az ellene való védekezésről írok, nem a Lema melanopus lárváját értem, melyet köznyelven, zeinolen leveősen, *meztelen eszeja*, *csupasz csodónak* neveznek, hanem egy valódi, puha testű eszejáró szolók.

1897. év október havában a szigetvári gazdaság egy 56 holdas tábláján a kikelő zso-

vetés fölteként ritkulni kezdett, s közélebről megvizsgálva, az egyes levelek fehéres szivárnyásúnyin nyalkhátrájok voltak bevonva, s részben tövig le voltak ragva, részben összedrozdult vagy csatlároggokba zárt állapotban voltak. Tehát vihagos jéle, hogy valami kisültség előség bántotta, melyek közül fényű néhány ott ragódott a rozstövén, s felemle egy-két hantot, mindegyike alatt 2—4 összehúzódtot, nyálkas meztelen eszeját találtak.

Mint hogy 15 évi praxisomban ilyen eset még elő nem fordult, sőt nem is hallottam róla, szöveggyűjteményét és a Linnéonómát ismét utáná, melyekből a rövid leírások után is a *Limal-agrestis*-t determináltam. Helységéről meggyőződöt az országos Revarotni Állomási, midőn kérdésemet, a beküldött példányok megvizsgálása után, a kövekhezökben kivonatot értesített azt. A beküldött növényelenség tényleg a *vidor meztelen eszeja*: *Limac agrestis*, melynek áttalulása és életmódja még bizonyosan ismerve nincs. Védekezésül a rozsnak kiszárítása nem vezet ezhöz, mert a eszeja a föld alól megkint kimaszik; a szándékolt hengerezés és tégsterborodlás is csak keveset fog elpusztítani, mivel egyrészt a eszeja éjjeli pusztít s nappal elbuvik, másrészt az oly puha nyulostí állatot nem könnyű szétrészlonni, máséppé pedig kivártatás ózkozna, mely nőtöl megijedne, gyökereket szoktak földre teríteni, mely alá a eszeják behúzódnak, így ott feltárlalhatók és észreveszhetőek. Nagyan való védekezés ajánlata, a porrártót oltatlan mész, melyet — egy holdra 8—9 hl számláia — a földön a korán reggeli órákon elhúntatik. A mész maróhatása folytán igazgja a eszeja felbőrre, s a nyalka kielégülé okozza, mely nőtöl megijedne, eszeják elpusztulnak s a fejletebbek olyengülnek, s a másodszor behintésre, mert több nyálkát nem bírnak kibocsátani, szintén elpusztulnak.

Dr. Szaniszló Albert. Vezérónál a gazd. tanintézetek és akadémiai állattani (kivárolg rovartani) előadásokhoz című könyvében csak annyi van róla írva, hogy az üblőbéle gabonás s kerti növényekből, buza, rozs, szánták, kaszpa-tárból táplálkozik; ezenkívül gyümölcsöt s gyökereket is eszik. Tenyészésére és szaporodására különösen kedvező a nedves és meleg időjárás. Száraz időben kövek, levelek alá vagy a földbe húzódi, tojásait ugyanilyen helyekre csomóba rakja s azok lerakása augusztus hótól kezd őszig tart. Ivarlag himnős*. *Th. Börsinger* „*Gartenbau Lexikon*”-ja szintén röviden ismerteti s védekezésül a baromfiakkal való föleletés s hintésül a hamut, gipszet vagy mészpört ajánlja, mely utóbli, mint hogy a eszeja nyálkássága miatt a mészhez tapad, az állat tovább menését akadályozza, s az úgy megfoghat eszeját a nagy kisrártók s így megöli. Már a *Italiae Leszion* s *összeszer. hirtelre* a fargyalja a haslábuakat foszlatauk szerint és megemelti, hogy mintegy 16 ezer fáj eszeja ömmeres, melyből a legnagyobb részt s tengerben éli s még rendbe osztatnak, de a mezőgazdást érdeklő kártételéről s az ellene való védekezésről semmit sem szól.

Az a körülmény, mint *Jablonowski* J. ur, a *Revarotni Állomási* vezetője is írja, hogy a eszeja életmódja kevésbé ismeretes, továbbá pedig, hogy a szigetvári határban 56 hold hóberket 60 hold rozost, s mintegy 90 hold hóberket fölteként megromgált, de nem csak ily terület, hanem az egész határ és vidéke is iniciali van; sőt mint a *Köztelek* 1898. évi június hat végeztelátdudositásokban olvasztam, valamint Nagy-Ladón is megjelent, hol 42 h. rozost elpusztított*; ezek a körülmények indítoták arra, hogy a kártétele állatot tüzesebelen tanulmányozzam, s kísér-

A hivatkozott tudósításban a kártétele állat, mint a köztelek, mint az eszeja meztelen eszeja, de valószínűleg leveősen, mert a Linnákán *deszaja* nincs, s a Lema pedig *összel* *alércdallat* (ul van) s; a rozson pedig *Külnöken* sem ragódik. Valószínű tehát, hogy a *meztelen eszejáró* (*Limac*) van szó.

leletek az ellene való védekezésül. Jóelhet a tanulmányozást s a kísérletezését tovább is folytatni, azt vélem, hogy hasznos dolgot csinálhat hogyha az eddig elért eredményt egybevetve az óvatossággal, a gazdaságosságig közlöm, kérre esleges tapasztalataink hasonló köztelése.

A meztelen eszeja arról ismeretes, hogy nem bír házzal, hanem egész meztelen és tífűvel létezik.

Nyugó állapotban — fejlettségű foka szerint — gonbostiféle és egy baszsem általa az nagysága közötti változatoknál, míg ha halmozottan 4—5 cm. hosszúra is. Szine fiatal korban barna hosszúin s érett korban testzsinó fehér, barna eres föltozik. Az egész felbőr mielőttig szemlőcsöklen borítja, melynek a eszejánig igen előkék érkezeséget kölcsönöznek s a legekészülésvá savas vagy maró érintésre nyálkát bocsátanak, mely a levegőn hamar szárad és hely, később kékesen szivárnyóvóztól szini.

Dr. Szaniszló azt mondja, hogy a szaporodás ősszel történik, de ez téves. Ugyanis megfigyeléseim szerint a párzás április és május hónap történik és pedig éjjel vagy borongó időben nappal is. A megtermékenyítés után rövid időre nyugalom alá be kérszülök 14 nap múlva következék a pete rakás, a fald számárlán, az étkül adót salátán, de valószínű, hogy a föld repéseiben több is lehetett.

A kikelő apró eszeják, ha az időjárás élelfelelőtelek kedvez, vagyis elég csapadék, úgy átalulnak nélkül tovább fejlődnek; míg ha szárazság van s a talaj — ha be is van árnyékolt — mégis melten megszárad, akkor elpusztulnak.

Fejlettséiket s kártékonyaságukat enybe telé idején is folytatják, de száraz fagyos telben gliuzta- és egyerkülváka, valamint a föld hézagában összehúzóvta teleinek át s az idő enyhere fordulotkor ismét előbújnak, mely fagy tavasszal teljesen kifejlfővőre élérik. érett, ivaru állapotukba és párzának. Falánk természetükől fogva kértelen nélkül mindenfélle leveles növényen előkődnek, de jobban kedvelik a gyeongé és igen leveles hajtásokat s ha egy helyen nem találnak elég táplálékot, tovább vándorolnak. Kártételüket leginkább tájjal folytatják, derült nappal roghók a levelek által hűződik meg, de ha borult esős az idő, nappal is táplálkoznak és vándorolnak. Németek éven csapadékos évrben annyira elszaporodhatnak, hogy mint pl. 1897/98. évben Szigetvárról 1—1 [3] fölerületen 20—15 értöt lehetett megszámálnia a gomorka, zabosbükköny és ártatábla bármely helyén.

Falánkúgk pedig egész csapást mérhet a gazdaságra, mert pl. 1898. év hűsvétéltelen — mely esős volt — mielőtt talámettön lehetett volna, az apró, kék gomorkábtól 56 holdon teljesen kopaszra lerágták s éppen úgy pusztították az új vetésű löherősében is. Sajátosság, hogy ez állat a tábla szelét — hol rendszeren sűrűbb és fejlfőötötebb a növényzet, csak akkor támadta meg, midőn a tábla beszeggett már elfogyasztotta s oly tüzta munkát végeztet, hogy a kivesszt gomorka helyét fel sem kellett szántani, hanem megromlózás után, a burgonyát el lehetett ültetni. Megemléltése méltó, hogy a burgonyát nem bántotta. A buza, rozs és árpa sarjadzó tulajdonságuknál fogva még annyira megerősödtek, hogy kinőttek a eszeja — szemmel látható — pusztító mossa alól, de a ültetve gomorka sorsára jutott, volkő általt szarabotka helyét fel sem kellett szántani, hanem megromlózás után, ha a párás ideje a pusztítást meg nem akasztja. Ugyanis elkezérvén az újabb ideje,

a csigák kevesebb táplálékot vettek magukhoz s idejüket a párással töltötték el, mígmen a petérások után elluhottak s a kikelt embriók a már megerősödött leveletől növényzetnek nagyban nem árthattak, sőt a rájok fölött igen száraz, aszályos nyár a legtöbbet elpusztította úgy, hogy 1898. októberben csak észlelni lehetett az állat néhrát.

Övintézkedésül s védekezésül nagyban és kisterjedelműen a következő kísérleteket tettem.

(Vége köv.)

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Halffy Ferencz.

Rossz bánásmódot a gazdasági állatok használatára körül.

A gazdaságban használt állatokon, főleg a lovakon és a szarvasmarhák gyakran fordulnak elő olyan kisebb bajokból keletkező betegségek, melyeknek könnyen elejét vehetnek, ha csak egy pár rossz szokásból kivetkőznék, már pedig ezt saját javára bármiknek érdekében áll megtenni.

Gyakran láthatjuk különösen oly vidéken, hol néges ökrökörökkel dolgoznak, hogy az ökröknek lába, háta stb. testrésze telve van ostorcsapásokkal, amelyekről néha csak éppen az állat szőre hull le, máskor pedig az áll helyeken vér is folyik. Ezt leginkább oly helyeken láthatjuk, ahol az u. n. két kézre fogó, nehéz bresztosorok vannak dívtában s ezekkel a tudatlan béres östök az állatok szegény állapotát, habár leg többöször azo sincs rá.

Ez a durva bánásmód már a jó érzés szempontjából sem helyes elindul, másrészt pedig állatunk van elcsufítva, béres egyáltalán érte kisebb lesz, azután pedig a sok és erős ütés-veréssel igazán állatunkat, a mi többféle betegségre vonja maga radn. Nyáron pl. ha az ökr az anyyira egy tett vágya, hogy bőrből vér folyik, ez a legyek által igen könnyen befertőztethetik.

Mindzeknek elejét vehetjük, ha a nagy ostorokat kiküszöbölve, helyettük a könyvekb, egy kézbe fogható ostorokat alkalmaztatjuk, de ezek se legyenek azután szíjjkorbecsok, hanem egyszerű zsinóból ösészköbűl ostorok. Tartasuk továbbá szem előtt a béresrel, hogy az ostor az ökrömöl nem gtyelő helyett, hanem csak annak nagotására való, azaz ha az ökr a béres szávára nem halgat, ne az ostorral kényserítse óhája teljesítésére, hanem álljon eléje s vezesse arra, a merre éppen mennie kell.

Sokszor veszedelm betegségeket okozhat a rozsdás lánc, mely az állat szőrére nehezkedik, sőt néha egészen bele is lóg. Ez igazatnán a szem, szemajóknak lehet okozója, amit pedig könnyen el lehet kerülni a lánc megrovódításával.

Ha az ökröket a szekeréből vagy más igából kifogják, jölhet ennek súlyos nudja a kifogások leesik, a tudatlan béres ezt mégsem fogja fel, hanem egyszerűen elvezetve mellette az ökröt, rá engedni esni az állatnak lábára, mely ennek folytán övketlenül megsejül.

A szántás után ha az eszközök a szántóföldön hagyják, az u. n. lézálát a kifogás helyéig az ökrökkel huzatják, a mely utközben az állat lábát össze-vissza veri, a melynek következménye szintén csak betegség lehet.

Lovak szántás nem egyszerű az emberrel bánásmód miatt romlanak el. Gyakran látam pl. különösen a kifogásnál, midőn a lo a munka után hamar az istállóba szeretne menni és folyton megindulni akar, hogy a rossz kocsi megfogja a lo zabját s két kézzel erősen rázza azt, mi által a lov vaddá, sőt esőkönyves teheti. Szintúgy oylankor, ha a kocsi valahol megáll és a lo lábas közbén lehajol legelni vagy rovarkor miatt

visszafordul, a rossz kocsi e miatti düheben össze-vissza veri a lovat, a minek a következménye csak az elvadásás és csőkönyvesség lehet.

Télen ha a kocsi rest kivenni a patkóból az eles sarkakat, igen könnyen patkótiprás által elől és a lo érteke ilyen okból teljesen is megsemmisülhet.

Ugyancsak télen vagy hideg őszi időben, ha a fagyos sár a lovak lábára rátapad, a hanyag kocsi a helyett, hogy ezt az istállóban tisztogatná a inkább künn mossa le lábukat s leg többöször hasukat is hideg vízzel s ezáltal nemcsak, hogy a hidegen kénytelen állani a kikerült lo, hanem még a hasalja is átnevésedik, minek azután megheles s abból eredő különböző bajok lehetnek a következményei.

Nem ritkán igen szoros hámszíjoriót u. n. haslót és szoros álladó szíjat használnak, a mi egy felé való vértudulást okoz.

A röviden felsorolt helytelen bánásmódok egy kis utánjárásal és kellő szigorral könnyen megakadályozhatók és ezzel nem egy komolyabb betegségek elejét lehet venni.

Bédy Károly.

A szabadkai gazdák jégbiztosító szövetkezte.

A jégbiztosítási díjak horribilis fellemlésének jótékony következménye volt az a mozgalom, amely a jégbiztosításnak szövetkeztet alapon való szervezésére megindult. Eltekintve attól, hogy a jégbiztosítás a folyó évre megállapított magas díjtelék mellett, sok vidéken egyáltalán nem rezonábilis, etikalig is bántó az a gondolat, hogy néhány biztosító társaság olyan viszonyok között szabadkai a gazdák között szervez, mely nem ellensúlyozható s amelynek orvossere nincsenek. A dolog természetéből folyik, ha a gazdaközönsgében felébredt a tett-vagy, hogy érdekeit továbbra is kiszolgáltatta semmiféle kartelnek ne engedje, habár kezdetben az önévédekezés áldozatát követelnie is. Ennek felébredt buzgalomnak egyik eredményét látjuk a szabadkai jégbiztosító szövetkezteben.

Mint ugyanis értesülünk, folyó hó 11-én Szabadkán Törley Gyula nagybírtokos kezdeményezésére, megalkották a kölcsönös jégbiztosító szövetkezetet, a folyó gazdasági évre. A szövetkezet elnökéje Keszényi Lajos nagybírtokos és közgazdasági előadó választott meg. A biztosítási díjak mértékáránként 10 korban állapították meg, mely a jelentkezésnél készpénzben előre ki fizették. A korlátolt utánfizetés kötelezettség biztosítására pedig a jelentkezés alkalmával mázsánként 20 korról váltót adták.

Minden tag köteles összes alkalossz terményeit biztosítani.

A jégkárbecslésnél a karosult fel választi egy becsőt és a szövetkezet választmánya küld ki egy tagot s ez a kettő választ egy harmadikat elnökül, a választmány által erre kijelölt tagokból — kik a kárt végtérvényesen és mázsákörökben állapítják meg — a kár bekövetésére 8 napon belül. Karosult tagok visszajelentés iránt az október közgyűlés határozza, a kárbeszámoló napidíjat nem kapnak A termények áráat szeptember 1-én a szabadkai piaczon jelzett átlagár szerint állapítja meg a választmány. 10% kár nem számítatik, illetve minden kárból 10% levonatik. A károk szeptember 15-30-ig fizetnek ki. A "földesül", marado díjak szelőzottsá, illetve aránylagos visszajelentés iránt az október közgyűlés határozza. A pénz- és ügykezelést a Szabadkai Államias Takarékpénztár" ingyen vállalta el.

Ennyiben ismertethetjük az új szövetkezetet. Normális viszonyok között egészen helyen való volna réa az a megjegyzés, hogy egy ilyen kis körzete alakult szövetkezet hazaródiálk vesz fel. Verje el a jég a határ s a kölcsönösség ugyancsak beveszt ség. Ez igazlatlan. Az ideál távolról sem az előttünk,

hogy minden határnak legyen egy biztosító szövetkezte. Minél szelebb körzete nézve alakulnak meg, annál realisabb a kalkuluss s nem is gondoljuk mi azt másként, mint-hogy egy járás vagy egy vármegye érdekeltségén megalkapja, országos központba fusnak össze. Am az ideán a gazdák a tisztelettel dik órában voltak beajeltára ebbe a szervezkedésbe, amelyről kezdetben tökéletesen várni nem is lehet. Kár ugyan, hogy mindent az utolsó órában tesznek, de ez még mindég jobb a fatális önmegadásnál s így felforgva a dolgot, a balszékák szövetkezte a kartelnek egészen keresztet felelt.

Sok és javarészt ugyanazon tendenciától áthatott bírálói közelmányt olvasunk mostantában, amelyek azt a vádát vetik fel, az agráriusok ellen, hogy az országos kölcsönös biztosító szövetkezetet elhagyják, új alapon akarnak szervezkedni, holott a régi már készen áll, s általában hibájuk rojgái fel, hogy a megszorult gazdáknek nem tudtak teremteni a folyó évre valamilyen oltató szövetkezetet. Há ha néhány ember buzgalomnak lére lehetne hozni egy országos intézményt, akkor már régen készen volna a hajlék, de az a baj, hogy több a kritikus, mint a tettere kész ember. Csodáljuk, hogy azok az emberek, akiket sehol sem láttunk, mikor törti kellett az új utat, most, hogy rekrimálóikéik, mindenütt ott vannak. Legyenek különben nyugodtak. A kölcsönös ellen senkinek sem jut eszébe hadakozni sem marad több az új mozgalomnak eredménye sem, csak annyira megerősödjék, hogy a jóakarú kritika ingyen ne nyomhassa többé.

Kormányzati tevékenység.

Gazdasági munkások elhelyezése.

A munkanélkül levő munkások és munkás kereső érdekében közöljük, hogy a földművelésügyi miniszterium munkasügyi osztálya (II. emelet 70. szám) azon gazdasági munkásokról, akik bármely viléken hajlandók munkát vállalni, jegyzéket vezet s azoknak, a kik munkásoknak keresnek, szóbeli, magánlevelel vagy távirati megkeresésre díjtalanul és azonnal felvilágosít ad s a munkások felfogadása körül segítéket nyújt.

A ragadó száj- és körmefajás szünfélében. A ragadó száj- és körmefajás Magyarországon annyira csökkent, hogy jelenleg csupán két közösgében, ott is igen kis mértékben észleltek. Minthogy főleg ez a betegség az, amely alkalmat nyújtott a külföldi állatforgalom elleni védelethez, a következőknek: a földművelésügyi miniszter a mostani kedvező helyzetből folyólag süröspen intézkedett, hogy a még fenfengő fertőzések lokalizáltaknak és a betegség végletesen elfojtassék. Felvitva a törvényhatóságokat arra, hogy az állatvadász rendezést és a vasuti vizsgálatok legpontosabb teljesítését szigorúan ellenőrizzék: az pedig, ha meg lehet előzni az állatok továbbra újuló fellépése, a véss elhatározás és gyors előléptető biztosító módon azonnal intézkedjenek. A magunk részéről a hatóságok gondoskodásán kívül azonban szükségesnek tartjuk, hogy a kérdéssel kapcsolatos nagy horderjű közgazdasági érdekek biztosítására maga az érdekeltekt gondatlanságom is ószintén támogassa a hatóságokat eljárásukban. Főidőleg az, hogy a betegség vagy annak gyanuja a hatóságok azonnal bejelentésnek: mert esakis ebben az esetben lokalizálható a baj és akadályozható meg annak továbbhurozása.

A budapesti állatorvosi főiskola új szervezeti szabályzatának végrehajtására kibocsátott rendeletben a földművelésügyi miniszter kimondta, hogy az állatorvosi főiskola felmunkái hallgatóira, még a régi tanulmányi és szigorlati

rend marad érvényben s csak az 1899/1900. tanévől kezdve a jónak belégy hallgatókra nyer alkalmazást az új tanulmányi és szigorlati rend. A beírásra nézve felvitte az szabályok azonban kivétel nélkül minden hallgatóra érvényesek. A gazdasági tanintézet végzett hallgatók az 1899/1900 és 1900/1901 tanévekben egyedül gazdasági tanintézet végzési bizonyítvány alapján is felvételtnek s csak az 1901/1902. tanévben kívánhatnak az érettségi bizonyítványt. A gazdaság-hallgatók különben rövidebb idő, hat fél év alatt végzik az állatorvosi tanulmányt s a következő tárgyak hallgatása alól vannak fölmentve: növénytan, természettan, állattenyésztés, növénymeghatározás és szénalevegés, valamint állattenyésztési gyakorlatok. Okleveles gyógyszerészek csak akkor vételnek fel a tanulmányra, ha érettségi bizonyítványt van. Az őszintődjokra és tandíjmentesre a hallgatók gyakorlati oktatására, a tanárségdek alkalmazására és szolgálati viszonyára, valamint a hallgatók fegyelmi viszonyaira vonatkozólag, külön szabályzatok fognak kibocsátatni.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:	Oldal.
Az OMK közlemények...	787
Az igazgató-választásról ülés...	791
A ruhásnégs és az uszora. <i>Bernold István.</i> ...	785
A szabadkai gazdasági jogbiztosító szövetkezete...	796
Tarcsa.	
Sulyos vádak. <i>B. B.</i> ...	792
Növénytermelés.	
Kender, len, pamut és juta. <i>id. Monár Lajos.</i> ...	796
Gazdasági növénytan.	
Ivár és nem szerinti szarvasviza és a kendernek mint kétféle növénynek...	796
Gazdasági gépészet.	
A szénóter mint gazdasági erőgép.	797
Gazdasági állattan.	
A mezelen esőgép.	798
Állategészségügy.	
Rozsá bántásodok a gazdasági állatok használatá...	799
Kövi...	799
Kormányzati tevékenység...	800
gyesek.	800
Kereskedelm. irodák.	801

Díjvalóságai és díjgratificációs versenyeik.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület karöltve a budapesti Tattersall részvétel-szárszággal, a fővárosi előkelő közönsége által évek óta nagy érdeklődéssel kísért díjvalóságai és díjgratificációs versenyeit a fönt névben május hó 24-én fogja megkezdni a Tattersall verseny pályán. E versenyek díjaira *Daranyi Ignác* földművelésügyi miniszter 2000 forint, Budapest székes- és főváros 5000 forint, a Tattersall r.-társaság 2000 forint adományoztak. Értékes tiszteletdíjat tüztek ki továbbá: Ó felsőge a királyi, Ferencz Ferdinánd, József, Ottó és Frigyes főherczegek, Lobkowitz herczeg, honvédelmi, a székes-budai és az osztrák honvédelmi miniszterek, a magyar lovaregylet és az Ulrovasok szövetkezete. A kitűzött készpénzdíjak összega 7800 korona; a készpénzdíjakon kívül még 19 értékes tiszteletdíj is ki van tűzve.

Szövetkezeti kongresszus. A hazai hitelszövetkezeti körletke, mint olyan, a múlt vasárnap tartotta utolsó kongresszusát s elhatározta, hogy egybeolvasson az 1898. évi XXII. l.-cz. értelmében alakult Országos Központi Hitelszövetkezettel, mely magára vállalta a községi hitelszövetkezetek ügyeinek ellátását, ellenőrzését, pénzügyi műveleteinek finanszírozását. Gróf *Károlyi Sándor* elnök megnyitójánban hangsúlyozta, hogy az összetartozandóság érzete a szövetkezetek körében örvendő. Az elhatározást a kongresszus 12 tagja is nevezetesen a fegyelmi bíróság felhatalozottá a Magyar Szövetkezetek Szövetségének megalakítására. De szükséges, hogy a vidéken is szervezzenek központokat s ezekben a tervezett

lárnyalva és fogadták el a kongresszus. A titkos üléselő, melyet Bernát István torjlesztett elő, konstatálta, hogy 1898-ban hazánkban 271 új szövetkezet létesült, ezek közül 182 hiteli, 73 fogyasztási, 12 tejszövetkezet, 4 pedig termelésre alakult. A Hungya nevű szövetkezet biztaton fejlődik. Végül a Hazai Szövetkezetek Központi hiteltételezének közgyűlésében megválasztandó igazgatóság tagjokul jöltek: gróf *Károlyi Sándor*, György Endrők és Förster Aurélt; a Pesti Hazai Első Takarékpénztár pedig bejelentette, hogy a maga részéről Ugron Gáborrt és Szerb Györgyöt jelölje.

Uj szövetkezetek. Mint értesültünk, a gróf *Malldth József* buzgó kezdeményezésével a felső-tiszai vármegyék hitelszövetkezetekének szövetsége általában a következő hitelszövetkezetek alakította: Hornád-Vécs (Abau), Monok és Erdőbénye (Zemplén), Viss, Berczel, Balsa, Vencselló (Szabolcs), Monok, Viss, és Berczel a szövetkezet elnöke: gróf *Malldth József*, a többit az orsz. hitelszövetkezetek központ kiküldöttje alkotta.

Az Engel-czég ügye. A *Pólmány Géza* interpellációja ismét szöngyere hozta a borharmisító Engel-ügyet s olyan nyilatkozattal kezdte, melyben az igazságügyi miniszter részéről, amelyet teljes meggyőzéssel fogadhatunk. Az interpelláció a következő: Tekintettel arra, hogy az Engel-czég által elkövetett borharmisítás miatt folyamatra tett vizsgálat alkalmával a belügy-miniszter ur által delegált Splényi Ödön rendőrtanácsos feltűntéssel a vizsgálatot nemcsak becsinattate, de a bűnlekként őrzött bormintákat a vádott kezébe ugyancsak felvetté sőt sőtéssel kiszolgáltata, most pedig a hirlapok közlése szerint a nevezett rendőrtanácsos az eddig idonokban kézzé nem tett fegyelmi ítélettel csupán 200 frt pénzbüntetésre ítéltet: tekintettel végül arra, hogy a borvizsgáló-bizottság már ezen fegyelmi ítéletet nem tartja az engedelmségre megalkotott czéggel, hogy az engedelmségre megalkotott czéggel, az adott borminták tényleg hamisított borminták voltak s a nevezett czégnél mintegy 1900 hektoliter tőny hamisított bor tényleg találtatott; ezen tényállás alapján pedig súlyos jelenségek forognak fenn arra, hogy ez esetben nem fegyelmi vétségör, hanem a büntetőörvény-szabály 478. §-ában tüzött és a 476. §. szerinti három évi fegyházzal büntendő bűntényör van szó, ezekre való tekintettel azt kérdi az interpelláló képviselő, hogy szándékozik e a miniszter ez irányban a megtöröl bűnvádi eljárás megindítása iránt intézkedni. *Pósz Sándor* igazságügyi miniszter a következőkben válaszolt: En ebben a ügyben az interpelláló képviselőnek Splényi Ödön rendőrtanácsos által az Engel József és fia pécsi és promontori bormagykeskedő czéggel borharmisítás kihatási ügyében folytatott eljárás irait, valamint ebből az ügyből kifolyólag Splényi Ödön báró ellen folytatott fegyelmi eljárás irait beszereztem. Ezeknek az iratoknak gondos áttanulmányozása után arra a meggyőződés keletkezett utamra, hogy a bűnlekként a Engel-czég ellen folytatott borharmisítás ügyben oly jelenségek forognak fenn, melyek elég alapot szolgáltatnak arra, sőt szükségessé teszik, hogy bíróság megvizsgáltsák, vajjon báró Splényi nem követett-e el büntendő cselekményt? Meg kell jegyez-nem, hogy nem hagyhattam figyelmen kívül azt, hogy a kérdéssé ügyben már a megallozó fegyelmi hatóság jogerejéleg határozott és hogy a másodfokú fegyelmi hatóság jogerejéleg nem látott olyan jelenségeket fenngörni, amelyek az ügynek büntető ultra való torelését szükségessé teszik. Ezt a körülményt azonban nem tarthattam magamra néve irányadóknak. A közhatalomának feladata s a hatásköre ugyanis teljes figyelmen a közönségre és nevezetesen a fegyelmi bíróság felhatalozottá a törvényöröl is. Ennélfogva kötelességemnek tartom a királyi ügyszét utasítani, hogy Splényi Ödön báró ellen az Engel József fia

czég ellen borharmisításkihatási ügyben követett eljárás miatt a hivatali hatalommal való visszaéléssé miatt a bűnvádi eljárás megindítása iránt indítványt tegyen.

A nép-árpi fejlesztése Szatmár vármegyében. A hodrogói hölgyek hazafias lelkes példája már nem áll egyedül. A múlt vasárnap Budapesten megnyitá hazai-ipari körök révén vezetett örömmel tudomást arról, hogy az ország egy másik vármegyében Szatmárban *Károlyi és Hugonnai* grófok élén a megye lelkes urbelgyei hazafias munkára vállalkoztak s kezübe vettek olyan erős, fogás kérdést, amelynek sikeres megoldása férfi-kezeknek is becsületére vállik: értjük az alatt a népies hazai-ipari fölköltését. Ez ödön szerint a lelkes hölgyek kezdeményezése mártul van az ország másik, a vasárnapi megnyitott hazai-iparköltés hatékony munkáját látható gümölését mutatta fel és a szatmármezei Dobrács, Apáti, Óvár, Ávas-ujfalú és B-Vasarjú községek lakossága által szött nyári ruhászövetek, konyharrak és egyéb népiipari tárgyak az érdeklődők és szakemberek figyelmét méltán fölkeltették. Ezen községek lakói immár a szövő hazai-ipari munkát annyira elsajátították, hogy tisztességes kenyérekereire tehetnek szert. Emlékeztünkbe jut e momentumnál az olyan szép lendületet vett kulcszött szövőipar, melynek alapvető munkáját szintén nek, Gyarmathné vezetésé alatt intézték. Ma a kalotaszegi varrottas nemcsak idehaza, de a külföldön is kapós aránus és nagy kelendőségnek örvend. A kalotaszegi és szatmármezei példák eklátansz ezafalattul szolgálnak ama még ma is nem egyszer elhangzó állításnak, hogy köznépünkben nincs olyan fogékonyas, érzék és tudás, hogy a földművelésével járó munkán kívül egyeb, esetleg ipari munkára is képes volna, mint más országok népe. A fenti példák az ellenkezőre vallanak: igen is képes, de a vezetőre hivatalított elemek hiányoztak az ideig. Sok tehát e téren nálunk a mulasztás s csak örömmel vesztünk tudomást a szatmármezei hölgyek fent, már sikertelmutató akciójáról, melynek fohgató eredményei egyrészen *Nikolcsi Szeczen* urrala, hogy ez fáradsátnak közelműködésének tudhatók be. Örömmel adjuk meg neki az elismerést és kívánjuk, hogy buzgalma: sikerre és követőkre találjon.

Ponyvak.
Kocsi-kazal és repzetakaró,
gőzmozdony- és eséplógép-ponyvak
vitorlárvaszónból, természetzinűnen, feketén vagy sárgán telítve, legjobb minőségben,
s legolcsóbb árakon:

SCHOTTLER ERNŐ
BUDAPESTEN
Fonciére-palota. Andrássy-ut sarkán.
Ponyvak javítása és telítése ólson eszközöltek.
Minta gyűjtemény kívánatra küldetik.

"REGION" IRÓGEPEK VILÁGHIRŰEK.

VALLAS-ÉS KÖZOKTATÁSUJGYI nagy. kir. miniszer

Hivatalos Közöny-hat... Hivatals közöny-hat... Hivatals közöny-hat...

Festőképna mellőve, 4-zeres billentyű 6-szoros helyetti... Festőképna mellőve, 4-zeres billentyű 6-szoros helyetti...

A REMINGTON nagy sikeres billentyűs... A REMINGTON nagy sikeres billentyűs...

A nagy, kfe. bal, föld... A nagy, kfe. bal, föld... A nagy, kfe. bal, föld...

Remington írógépet kívánva... Remington írógépet kívánva... Remington írógépet kívánva...

ELŐGOWSKI és Társa Budapest Erzsébet-tér 16.

KERESKEDELEM TÖZSÉDE.

Budapesti gabonafüzése... Budapesti gabonafüzése...

(Outmann és Waal budapesti terménybizományi szög jelentése.)... (Outmann és Waal budapesti terménybizományi szög jelentése.)...

Budapest, május 16-án... Budapest, május 16-án...

Az időjárás e hét nagyban felelben esős volt... Az időjárás e hét nagyban felelben esős volt...

A mai a külföldi piacok üzletmentel illi, a forgalom a rendes keretben maradt... A mai a külföldi piacok üzletmentel illi, a forgalom a rendes keretben maradt...

Nának az irányzat kenyérmagvak iránt kezdetben jó kereslet mellett szállást és az árak emelkedtek voltak... Nának az irányzat kenyérmagvak iránt kezdetben jó kereslet mellett szállást és az árak emelkedtek voltak...

Uzeli-hét részletéről a következőket jelenthetjük... Uzeli-hét részletéről a következőket jelenthetjük...

Buza az egész hét folyamán megszállottan volt kínváva... Buza az egész hét folyamán megszállottan volt kínváva...

És a két első felében, részben a fogyasztás részben az előidőtti erőlködés jóval kereslettel... És a két első felében, részben a fogyasztás részben az előidőtti erőlködés jóval kereslettel...

Arpa (lakarm. és földalatti) erőlködés gyenge kínálat mellett csak korlátolt érdeklődésre talált és így az árak is csak nehezen tartózkodtak... Arpa (lakarm. és földalatti) erőlködés gyenge kínálat mellett csak korlátolt érdeklődésre talált és így az árak is csak nehezen tartózkodtak...

Zab árnyalg jó kereslet mellett ártartó maradt... Zab árnyalg jó kereslet mellett ártartó maradt...

Tengeri magvak... Tengeri magvak... Tengeri magvak...

Előjárások... Előjárások... Előjárások...

38.40-42.00... 38.40-42.00... 38.40-42.00...

Napi jelentés 1899. május 16.

Készbuza ma gyengen kínálatot, de vételnek még gyengébb volt s így az árszorgalom egészen 6000 mg. körül gyökös áron adott el... Készbuza ma gyengen kínálatot, de vételnek még gyengébb volt s így az árszorgalom egészen 6000 mg. körül gyökös áron adott el...

Rozsban gyenge a forgalom, néhány kocsit 7200 forint adott el helyben, míg átlagosan 6100 forint... Rozsban gyenge a forgalom, néhány kocsit 7200 forint adott el helyben, míg átlagosan 6100 forint...

Arpa csak gyengen kínálatot, kereslet azonban éppen semmi sem, így, hogy a legjobb árak nem is adták meg, míg közepesek 60-90 forint értek el helyben... Arpa csak gyengen kínálatot, kereslet azonban éppen semmi sem, így, hogy a legjobb árak nem is adták meg, míg közepesek 60-90 forint értek el helyben...

Tengeri... Tengeri... Tengeri...

Határdeák... Határdeák... Határdeák...

Déli 12 órakor... Déli 12 órakor... Déli 12 órakor...

Közvetlen... Közvetlen... Közvetlen...

Felmondás... Felmondás... Felmondás...

Szezonlet... Szezonlet... Szezonlet...

Szava... Szava... Szava...

Ebbeit fontosság szerint nagyban azonnali szállására 54.50-56.-frt... Ebbeit fontosság szerint nagyban azonnali szállására 54.50-56.-frt...

A közönséges árnyalgok által... A közönséges árnyalgok által... A közönséges árnyalgok által...

A közönséges nyerses ár... A közönséges nyerses ár... A közönséges nyerses ár...

Bécsi jezsuiták... Bécsi jezsuiták... Bécsi jezsuiták...

A kifelt a hét elején néhány kocsikarom... A kifelt a hét elején néhány kocsikarom... A kifelt a hét elején néhány kocsikarom...

Budapesti ártárak... Budapesti ártárak... Budapesti ártárak...

Változatlan... Változatlan... Változatlan...

Heremagvak... Heremagvak... Heremagvak...

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás... A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás...

Table with columns: Name, Address, Price/Value. Includes entries like Mauthner Ódón, Budapest 3068, 2850, 5938.

Összesen... Összesen... Összesen...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok... A közönséges árnyalgok...

A Jelenkor legelőkeltebb és legjobb motor csapókészleteit!

1893., 1894., 1895., 1896., 1897., 1898. évben 32 első díjjal kitüntetve.

Első proszniczi Gazdasági Gép- és Gőzmotor-Gyár, Wichterle F.

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

ajánlja legjobb szerkezetű szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cseplő-készleteit

kettős tisztítással, árpakészítésre és legelőszűrőre löhöz hűveléssel, olcsó árak és teljes jóállás mellett — Már több 100 kőziet kitűnő sikerrel működésben. **Wichterle Motor** és a nagyobb gőzcseplőkészleteink valamint egyéb gazdasági gépeink megtekinthetőek nagyvárosi telephelyünkön **BUDAPEST, VI. Gyár-utca 50.**, hol szakszerűleg bemutatnánk.

Saját gyártmányu

„Darling“ fűkaszalóink

és
„Handy“ marokrakó aratógépeink

felülmúlják egy ezélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltséggel behozott amerikai gépekénél.

Aránjállattal és esetsleges felvilágosítással szives megkeresésre készséggel szolgálnak.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

✦ ✦ **BUDAPEST,** ✦ ✦

V. ker., Váczi-körut 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lőgerelyék, (széna-és gabonagyújtók), gőzcseplőkészletek, kaszálók stb. nagy választékban.

Koressma-eladás!

A sopronmegyei kétfaludi közbirtokosság a tulajdonát képező téglából cseréptetőre épült két terem, háromszoba, konyha, kamara, mézsármék, jégverem, pince, istállók és szekérszínbél álló

nagykorosmát

a hozzátartozó két konyhakerttel 4000 forinton felül, a koressmafaludeket pedig 1500 frton felül árban
— az 1899. évi június hó 5-én —

d. e. 9 órákor a helyszínen tartandó árverésen 10% bánatpénz letétel a vételárnak 6 hó alatt három részletben leendő fizetés és ez évi Szent-Mihály napjáni birtokba vétel mellett eladóvá teszi. Eövéb felvilágosítást nyújtat

BÜBEN GYULA ügyvéd,

Kapuvárott.

7918

LUTZ-féle valdái, teljesen ömlesztés

Porcellán-zománcfestékekkel

falakon és mennyezetenek oly mosható, igen elegáns és évekig tartó mázólat érték el, melyen penész és gombaképzés teljesen lehetetlen. — Gazdasági üzemekben, uradalmakban, legváradásokban, svéd dia kitűnően bevált, tej- és vajkezelési helyiségek, gépházak, konyhák, fűdőszobák, kiseretek, istállók stb részére, valamint mindent, ahol tisztaságra nagy gondot fordítanak. — Alkalmazás rendkívül egyszerű és olcsó. — Szakköréből való számos elismerő nyilatkozattal, mintával, szinkértárvál és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

LUTZ EDE és TÁRSA POZSONY, Gyár-ut 20. sz.

HIRDETÉSEK

felrétetnek a kiadóhivatásban
BUDAPEST,
8161-ut 25-26-ik szám.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyszerár kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóból, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 ft 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratoriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsülhetetlen értékű szálódák, vendéglők a minden egyes háztartás részére.

Ára darabonként csak 00 Kr. (A pénz előleges beklüldése mellett portómentesen megküldve.)

KARL BENDER I.,
WIEN IV/1. L.

Kis-Kálnán Barsmegyében, 1/4 órányira a lévai vasuti állomástól, a nagy-kálnai szeszyár és az oroszai czukorgyár szomszédságában egy **281 magy. holdnyi egy tagban fekvő, csupán legjobb minőségű szántóföldből álló birtok folyó évi szeptember hó 1-étől**

haszonbérbe adatik.

Bővebbet 7871

Kürthy István földbirtokossal *Kolthán*, Komárommegyében.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete

Budapest, Köztelek.

Utbaigazítással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy műszaki kérdésben.

Hivatalos lapja a „**Magyar Szesztermelő**” nélkülöztelen támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagjái egy évre 10 frt. A „**MAGYAR SZESZTERMELO**” előfizetési ára egy évre 5 frt.

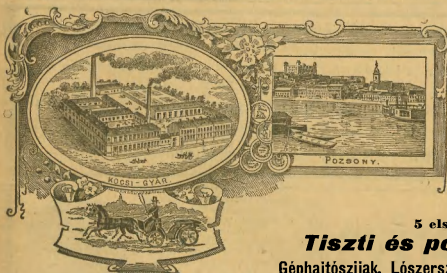
7144

SIEMENS és HALSKE

BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 21.

Ícsoztit:

vilamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket városok, bányák, gyárosok és magánosok részére, **elektrolytikns berendezéseket, villamos vasutakat, bányavasutakat, egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, vezeték-anyagokat, kábeleket, Ir- és izzólámpákat, táviró- és távbeszélő-készülékeket, mérő-készülékeket, vasuti váltóbiztosító berendezéseket, jelző-berendezéseket, vízmérőket, vezetékberendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra, világító testeket.**

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár,
gőzfürésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, féfedeles, nyitott vadászkocsijait és hintőit, igen könnyű és elegáns kivitelben és a legkülönfélébb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtószijak. Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi museum állandó kiállításában Budapestben, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Eladó szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„**istvántelki immunis**“ homoktalaju

szőlőjéből a következő

európai és amerikai szőlővesszők eladók.

1. Gyökeres európai vesszők.	Mézes fehér 6,000	8 frt
Olasz Rizling ... .. 8,000 ezre 16 frt	Szent-Lőrincz 4,000	8
Mézes fehér 1000	Nemes Kadarka 500	8
Chasselas blanc 1000	Vetelcsi piros 6000	8
Nagy Burgundi 1000	Madalaine angevine 2,000	8
	Tramini piros 7,000	8
	Piros Bakar 4,000	8
2. Sima európai vesszők.		
Olasz Rizling ... .. 29,000 ezre 8 frt	4. Sima amerikai vessző.	
Nagy Burgundi 10,000	Jaquez 4,000	6

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület

igazgatójához

Budapest „Köztelek” intézندیk.

Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, hátralévő rész utánvéttel szedték be. Csomagolási és vasúti szállítási szerinket 1 frt számítattik.

Igazgató.

A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizláló használatára.

Írta:

H. Ruffy Pál

urad. fötist.

Ára portmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alatti címemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzmozdító vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

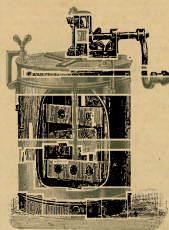
kapható kiadóhivatalunkban.

Legujabb gyors vajköpülőgép

D. R. P. 8173.

A legjobb és legolcsóbb
vajköpülőgép,

2-5 liter tejfeleink vajjá való köpül-
léséhez. Egyszermind a legjobb
habverőkészülék.

Künnö rendszer. A leggyorsabb vajkészítés.
Legnagyobb kikapcsolás: igen könnyű kezelés.
Nincs javítás. Legegyszerűbb tisztítás.

Teljes tartalom . . . 6 10 liter
Vajkészítés . . . 3 5 liter
o. é. frt 9.— 10.—

J. WEISS Öbst & Weinbau cég
Klosterneuburgban, Bécs mellett.

The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utólérhetetlen

fűkaszáloít,

marokrakó aratógépelt,

kévekötő aratógépeit és

egész acél gyűjtőit

a legtokéletesebb kivitelben, olesó árban teljes szavatosság mellett.

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichär Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Állandó nagy mintatárak szakszerű bemutatással !!

Állandó nagy mintatárak szakszerű bemutatással !!